

Hatályos: 2026. október 31-től

FELHÍVÁSTERVEZET

Igazságos Átmenet Alap (JTF) KKV Hitelprogram

Azonosító jel: **KEHOP Plusz-5.1.0-26**

COFOG kód: 056010

**Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére
irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása**

Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása

TARTALOM

1.	Hitelprogram keretösszege	4
2.	Hitelprogram célja	4
3.	Finanszírozás típusa	5
4.	Finanszírozási összeg	5
4.1.	Vissza nem térítendő támogatás összege	5
4.2.	Szállítói előleg mértéke	6
5.	Finanszírozás devizaneme	6
6.	Kölcsönkérelmek benyújtása	6
7.	Igénybevételi lehetőség	7
8.	Saját forrás	7
9.	Finanszírozás kamata, díjak, jutalékok	7
10.	Futamidők	7
11.	Igénybe vevők köre	8
12.	Finanszírozási összeg felhasználása	9
12.1.	Projekt megvalósítási helye	9
13.	Támogatható tevékenységek bemutatása Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása alcél esetében	10
13.1.	Támogatható tevékenységek bemutatása Mikro-, kis- és középvállalkozások energiahatékonyságának támogatása esetében	10
13.1.1.	Önállóan támogatható tevékenységek	11
13.1.2.	Önállóan nem támogatható tevékenységek	13
13.2.	Támogatható tevékenységek bemutatása Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás esetében	14
13.2.1.	Önállóan támogatható tevékenységek	14
13.2.2.	Önállóan nem támogatható tevékenységek	14
13.3.	Elszámolható költségek köre	15
13.4.	Egyes elszámolható költségek mértékére, illetve arányára vonatkozó elvárások	16
13.5.	Nem elszámolható költségek	18
14.	Támogatható tevékenységek bemutatása Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása alcél esetében	19
14.1.	Önállóan támogatható tevékenységek	19
14.1.1.	Zöld technológiák (tisztá technológiák) támogatása	19
14.1.2.	Körforgásos gazdaság támogatása	20
14.2.	Önállóan nem támogatható tevékenységek	22
14.3.	Elszámolható költségek köre	22
14.4.	Elszámolható költségek mértékére, illetve arányára vonatkozó elvárások	23
14.5.	Nem elszámolható költségek	24
15.	Törlesztés ütemezése	24
16.	Biztosítékok köre	24
16.1.	Az elvárt fedezettség mértéke	25
16.2.	Az alábbi kiegészítő biztosítéki formák fogadhatók el	25
17.	Hitelprogramból kizártak köre	25
17.1.	A Hitelprogram keretében kizárt az a Kölcsönigénylő és/vagy nem köthető Kölcsönszerződés és nem folyósítható Kölcsön olyan mikro-, kis- és középvállalkozásnak	25
17.2.	A 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló 638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet [a továbbiakban:	

638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet] 32., 35-36., 39. És 53. alcímek alapján nem részesíthetők Támogatásban az alábbi vállalkozások, illetve nem nyújthatók az alábbi célú Támogatások	27
17.3. A Hitelprogramban nem nyújtható Kölcsön	29
17.4. A Hitelprogramban való részvétel további kizáró feltételei	31
18. Egyéb feltételek	31
18.1. Tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségek	31
18.2. Horizontális szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások, DNSH-elveknek való megfelelés 32	
19. Eredményességi kritérium	41
19.1. Eredményességi kritérium Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása alcél esetében	41
19.2. Eredményességi kritérium Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása alcél esetében	42
20. Indikátorok	43
20.1. Indikátorok Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása esetében	43
20.2. Indikátorok Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása esetében	44
21. Állami támogatás formája	45
21.1. Csekély összegű támogatás	48
21.2. Dekarbonizációt is magában foglaló környezetvédelmi beruházási támogatás	49
21.3. Épületek energiahatékonyságának kivételével az energiahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás	51
21.4. Épület-energiahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás	52
21.5. Megújuló energia, megújuló hidrogén és nagy hatásfokú kapcsolt energiatermeléshez nyújtott beruházási támogatás	53
21.6. Támogatáshalmazódásra vonatkozó szabályok	55
1. számú melléklet Indikátor/Szakpolitikai mutató adatlap Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása esetében	57
2. számú melléklet Indikátor/Szakpolitikai mutató adatlap Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása esetében	59
3. számú melléklet Körforgásos üzleti modellek és kapcsolódó jó gyakorlatok	61

1. Hitelprogram keretösszege

31 milliárd Forint, melyből

- Baranya megye területén megvalósuló projektekre: 11 Mrd Ft
- Borsod-Abaúj-Zemplén és Heves megye területén megvalósuló projektekre: 20 Mrd Ft

2. Hitelprogram célja

Az egyműveletes kombinált Hitelprogram célja Baranya, Heves és Borsod-Abaúj-Zemplén megyékben a Területi Igazságos Átmenet Terveiben foglaltakkal összhangban mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása, valamint a vállalkozások diverzifikációjának támogatása.

- **Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása (épületek és folyamatok energiahatékonyságát javító beruházások finanszírozása)** alcél esetén a program keretében azon projektek támogathatók, amelyek legalább 30%-os üvegházhatású gáz kibocsátás, illetve legalább 30% primerenergia-felhasználás csökkentést eredményeznek.
 - **Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás** támogatás keretében az üvegházhatású gáz kibocsátás 30%-kal történő csökkentését a termelési folyamatok tekintetében a termelési kapacitás megtartása mellett szükséges elérni a Hitelprogram alapfeltételeként.
 - **Mikro-, kis- és középvállalkozások energiahatékonyság támogatása** keretében alapfeltételként a primerenergia igényének legalább 30%-kal történő csökkentését
 - tisztán épületenergetikai fejlesztés esetében épületenként,
 - tisztán technológia/folyamat energiahatékonysági korszerűsítés esetében az energiahatékonysági intézkedéssel érintett gyártási folyamat (gyártósor, gépegység), logisztikai egység vonatkozásában,
 - épületenergetika és technológia/folyamat együttes megvalósítása esetén pedig telephelyenként szükséges elérni. A telephelyenkénti primerenergia-megtakarítást a telephelyen belüli, az érintett beruházási elemekre, azaz a beruházással érintett épületelemekre, illetve folyamatokra, fejlesztésekre vonatkozóan szükséges meghatározni.

Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben a beruházás ezen alcélon belül tartalmaz üvegházhatású gáz kibocsátás csökkentésére irányuló technológiaváltást és energiahatékonyság támogatást is, akkor a 30%-os ÜHG kibocsátás csökkenést és a 30%-os primerenergia megtakarítást támogatási célonként külön szükséges teljesíteni!

- **Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása (zöldgazdasági diverzifikációjára¹, valamint a körforgásos gazdaság² előmozdítására irányuló beruházások)** alcél esetében alapfeltételként szándék a **munkahelymegtartás ösztönzése**. Ezért a program keretében azon munkahelyeket megtartó projektek támogathatók, amelyek a zöld³-, vagy a körforgásos gazdasághoz kapcsolódó gyártási- vagy szolgáltatási környezet kialakítását vagy bővítését eredményezik.

3. Finanszírozás típusa

Éven túli lejáratú, vissza nem térítendő támogatással kombinált kamatmentes beruházási Kölcsön.

4. Finanszírozási összeg⁴

- Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása alcél esetén: **minimum 5 millió Forint – maximum 500 millió Forint.**
- Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása alcél esetén: **minimum 5 millió Forint – maximum 500 millió Forint.**

A Hitelprogram keretében mindösszesen igényelhető Finanszírozási összeg nem haladhatja meg a Kölcsönkérelem bírálatát megelőző teljes lezárt pénzügyi év üzemi eredményének tizenötszörösét.

4.1. Vissza nem térítendő támogatás összege

A Finanszírozási összeg maximum 50%-a igényelhető vissza nem térítendő támogatásként, azaz a megítélt támogatási összegben belül a vissza nem térítendő rész nem haladhatja meg a kedvezményes kamatozású kölcsön részét. Felhívjuk a figyelmet, hogy a támogatási intenzitásba a kedvezményes kamatozású kölcsön támogatástartalma is beleszámítandó, valamint a vállalatméret szerint adható maximális támogatási intenzitás sem lehet nagyobb, mint az adott támogatási kategória szerint meghatározott maximum.

- **A Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása alcél** esetén a legalább 30%-os ÜHG csökkenés, illetve primerenergia-megtakarítás elérése alapjogosultsági feltétele a kölcsönrész és a vissza nem térítendő támogatás igénybevételének, tehát **az ettől való elmaradás esetén az ügylet szabálytalanná válik a Projekt és a teljes folyósított 4. pont szerinti Finanszírozási összeg visszakövetelésre kerül az Európai Unió forrású vállalati önálló és**

¹ **Zöldgazdasági diverzifikáció:** a vállalkozás tevékenységének olyan bővítése vagy átalakítása, amely új vagy érdemben bővülő, alacsony kibocsátású, erőforrás-hatékony vagy körforgásos termék, szolgáltatás vagy termelési tevékenység létrehozásával új zöld piacokhoz és értékláncokhoz kapcsolja a vállalkozást.

² A „körforgásos gazdaság”: olyan gazdasági rendszer, amelynek során a gazdaságban használt termékek, anyagok és egyéb erőforrások értékét a lehető leghosszabb ideig fenntartják, fokozva az előállításban és a fogyasztásban való eredményes felhasználásukat, ezáltal csökkentve a felhasználásuk környezeti hatását, minimalizálva a hulladékot és a veszélyes anyagok kibocsátását az életciklusuk minden szakaszában, többek között a hulladékhierarchia alkalmazásával.

³ **Zöld gazdaság:** olyan alacsony üvegházhatásúgáz-intenzitású, erőforrás-hatékony és társadalmilag befogadó gazdaság, amely a gazdasági értékkeremtés mellett csökkenti a környezeti terhelést és az ökológiai erőforrások szűkösségét.

⁴ Az egyműveltes kombinált hiteltermékek tekintetében finanszírozási összeg alatt a hitelprogram keretében nyújtott pénzkölcsönt és a vissza nem térítendő támogatást együttesen kell érteni.

egyműveletes kombinált Hitelprogramok Eljárási Rendjében (a továbbiakban: Eljárási Rend) foglaltak szerint.

- **A Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása alcél** esetén követelmény a meglévő munkahelyek számának megtartása. A kölcsönszerződésben meghatározott munkahelymegtartásra vonatkozó célértékek nem teljesítése esetén a vissza nem térítendő támogatási összeg is kamatmentes kölcsönné alakul.

4.2. Szállítói előleg mértéke

A Programban a Finanszírozási összeg legfeljebb 50%-át elérő szállítói előleg igénybevételére van lehetőség, kizárólag a tárgyi eszköz(ök) beszerzése kapcsán.

A szállítóval szemben elvárt követelményeket, valamint az előleg lehívásához szükséges feltételeket részletesen az Eljárási Rend tartalmazza.

5. Finanszírozás devizaneme

HUF

6. Kölcsönkérelmek benyújtása

A Finanszírozási összeget kizárólag a Kölcsönkérelmi nyomtatvány kitöltésével és a kötelezően előírt mellékletek csatolásával igényelhetik az ügyfelek. Amennyiben bármelyik kötelezően előírt melléklet hiányzik, a kölcsönkérelem nem fogadható be.

A kölcsönkérelem csak az MFB Zrt.-vel szerződéses kapcsolatban álló, megfelelő jogosítvánnyal rendelkező Közvetítőhöz (MFB Pont Plusz) nyújtható be. A Közvetítők listáját az MFB Zrt. a honlapján (www.mfb.hu) teszi közzé.

A Hitelprogram keretében **2027. január 1-től, 2027. október 31-ig** lehet kölcsönkérelmet benyújtani, vagy keretkimerülésig. Kölcsönkérelmet az adott MFB Pont Plusz nyitvatartási ideje alatt lehet beadni.

Egy vállalkozásnak egy alcélon belül legfeljebb egy kérelme részesülhet támogatásban. Jelen Hitelprogram keretében nem nyújtható be kölcsönigénylés azon Kölcsönigénylő részéről, amelynek az adott alcélon belül már benyújtott, folyamatban lévő Kölcsönigénylése van. Újabb Kölcsönigénylés az adott alcél vonatkozásában akkor nyújtható be, amennyiben a korábbi kölcsönigénylés elutasító döntéssel rendelkezik vagy a hiteldöntést megelőzően a Kölcsönigénylő a kérelmét visszavonta.

Jelen Hitelprogram keretében nem részesülhet támogatásban azon Kölcsönigénylő, amely az RRF, REPowerEU, GINOP Plusz, KEHOP Plusz 2. és 4. prioritás, EFOP Plusz és hazai költségvetési forrásból meghirdetett programok keretében ugyanarra a tevékenységre jóváhagyott döntéssel rendelkezik.

A kölcsönigénylő írásbeli kölcsönkérelmet a projekttel, vagy tevékenységgel kapcsolatos munka megkezdése⁵ előtt kell, hogy benyújtsa. Ebben az esetben a kölcsönkérelem írásban történő benyújtását követően felmerült költségek finanszírozhatók.

⁵ „munkák megkezdése”: vagy a beruházás építési munkáinak megkezdése, vagy a berendezések megrendelésére irányuló első, jogilag kötelező érvényű kötelezettségvállalás, vagy más olyan kötelezettségvállalás, mely a beruházást visszafordíthatatlanná teszi, attól függően, hogy melyikre kerül előbb sor. Nem tekintendő a munkák megkezdésének a földterület megvásárlása és az olyan előkészítő munkák, mint az engedélyek megszerzése és megvalósíthatósági tanulmányok készítése.

A fenti szabálytól eltérően, kérelem benyújtása előtt megkezdett, de be nem fejezett projekt kizárólag csekély összegű (de minimis) támogatási jogcím keretében támogatható.

7. Igénybevételi lehetőség

A Hitelprogram keretében utoljára 2029. november 30-án lehet a Kölcsönszerződés alapján a Végső Kedvezményezetteknek kifizetést teljesíteni.

8. Saját forrás⁶

A minden állami forrástól mentes Saját Forrás minimálisan elvárt mértéke a Projekt elszámolható költségének legalább 10%-a, amelynek felhasználását a Végső Kedvezményezettnek legkésőbb az első folyósítás előtt igazolnia szükséges.

9. Finanszírozás kamata, díjak, jutalékok

Kamat türelmi idő alatt és türelmi időt követően	0% / év
Kezelési költség	Nem kerül felszámításra.
Rendelkezésre tartási jutalék	
Előtörlesztési díj	
Szerződésmódosítási díj	
Késedelmi kamat	A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény 6:48 §-ában meghatározott mértékű késedelmi kamat.
Egyéb költségek	A kölcsönkérelem bírálatával, a kölcsönszerződés megkötésével és módosításával, valamint a Finanszírozási összeg folyósításával összefüggésben nem számítható fel díj, kivéve az, amely harmadik felet illet (pl. értékbecslői, közjegyzői díj). A követelésbehajtás költségei felszámíthatók. Jelen egyműveletes kombinált Hitelprogram esetén a részleges előtörlesztés kizárólag a 19. pont szerinti eredményességmérést követően megengedett, eredményességmérést megelőzően kizárólag a folyósított Finanszírozási Összeg (kölcsönrész és vissza nem térítendő támogatás együttes összegének) végtörlesztése (teljes előtörlesztése) lehetséges.

10. Futamidők

Futamidő	A futamidő a Finanszírozási összegből beszerzendő új tárgyi eszköz a Társasági adóról és az osztalékadóról szóló 1996. évi LXXXI. törvény (a továbbiakban: Tao.) szerinti amortizációjának végéig, az alábbiak szerint - függetlenül attól,
-----------------	---

⁶ Saját forrás: a Végső Kedvezményezett által a projekthez igénybe vett, állami támogatást, valamint az Európai Unió intézményei, ügynökségei, közös vállalkozásai vagy más szervei által központilag kezelt, a tagállam ellenőrzése alá közvetlenül vagy közvetve nem tartozó uniós finanszírozást nem tartalmazó forrás.

	hogyan a Végső Kedvezményezett a Tao. alapján más amortizációs kulcsot is alkalmaz: - az 50%-os amortizációs kulcs alá tartozó eszközök esetén legfeljebb 24 hónap. Ezt kell alkalmazni az általános rendeltetésű számítástechnikai gépek, berendezések esetében (HR8471 Vtsz.). - a 33%-os amortizációs kulcs alá tartozó eszközök esetén legfeljebb 36 hónap - a 30%-os amortizációs kulcs alá tartozó eszközök esetén legfeljebb 40 hónap - a 25%-os amortizációs kulcs alá tartozó eszközök esetén legfeljebb 48 hónap - a 20%-os amortizációs kulcs alá tartozó eszközök esetén legfeljebb 60 hónap - a 14,5%-os amortizációs kulcs alá tartozó eszközök esetén legfeljebb 82 hónap. A maximális futamidőt a leghosszabb maximális amortizációs idővel rendelkező – a beruházás részét képező - eszközhöz tartozó futamidő hónapban megadott adata alkalmazásával szükséges meghatározni. Amennyiben épületenergetikai beruházást, illetve ingatlan építést, átalakítást, bővítést is tartalmaz a projekt, akkor a Projekt tárgyát képező ingatlan bevonásával a Kölcsönszerződés megkötésétől számított legfeljebb 120 hónap. A kivitelezéssel érintett ingatlan minden esetben kötelezően bevonásra kerül a fedezeti körbe. A feltüntetett futamidők a lehetséges türelmi és/vagy rendelkezésre tartási időt is tartalmazzák.
Rendelkezésre tartási idő	A kölcsönszerződés megkötésétől számított minimum 6 hónap, legfeljebb 24 hónap.
Türelmi idő	A türelmi idő a rendelkezésre tartási idő végétől az eredményességmérés időpontjáig tart. - Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása alcél esetén a rendelkezésre tartási idő végétől számított minimum 3 hónap, maximum 6 hónap. - Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása alcél esetén minimum 15 hónap, maximum 18 hónap.
Projekt megvalósítási határideje	A Projekt megvalósításának határideje (fizikailag és pénzügyileg befejezett) a szerződéskötést követő 24 hónap.

11. Igénybe vevők köre

A Hitelprogram keretében Támogatásra jogosultak a devizabelföldinek minősülő, Magyarország területén székhellyel, illetve az Európai Gazdasági Térség területén székhellyel és Magyarország területén telephellyel/fiókteleppel és magyar adószámmal rendelkező, gazdaságilag potenciálisan életképes, azonban finanszírozási forrásokhoz nem, vagy nem megfelelő mértékében hozzájutó

mikro-, kis- és középvállalkozások, amelyek **legalább 1 teljes lezárt üzleti évvel (beszámolóval alátámasztottan) rendelkeznek** (melybe az előtársaságként való működés időszaka nem számít bele). A Finanszírozási összeget olyan vállalkozások igényelhetik, amelyek – akár külföldön lévő – Kapcsolt- és Partnervállalkozásaival összevont (konszolidált) éves beszámolója, annak hiányában a vállalkozás, valamint Kapcsolt- és Partnervállalkozásai beszámolóí és nyilvántartásai alapján mikro-, kis- vagy középvállalkozásnak minősülnek a Bizottság 651/2014/EU rendelet I. melléklete alapján.

Gazdálkodási formakód szerint:

• 113 Korlátolt felelősségű társaság	• 226 Külföldi vállalkozás magyarországi fióktelepe
• 114 Részvénytársaság	• 228 Egyéni cég
• 116 Közkereseti társaság	• 231 Egyéni vállalkozó
• 117 Betéti társaság	• 572 Nonprofit korlátolt felelősségű társaság
• 121 Szociális szövetkezet	• 573 Nonprofit részvénytársaság
• 129 Egyéb szövetkezet	• 575 nonprofit közkereseti társaság
• 141 Európai részvénytársaság (SE)	• 576 Nonprofit betéti társaság
• 142 Európai szövetkezet (SCE)	

A Hitelprogramban kezdő vállalkozások⁷ nem igényelhetnek Finanszírozási összeget.

A Hitelprogramban konzorciumok nem igényelhetnek Finanszírozási összeget.

12. Finanszírozási összeg felhasználása

12.1. Projekt megvalósítási helye

A Projekt megvalósítás helyének (helyeinek) **Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, vagy Heves megye területén kell lennie. Minden esetben a Projekt megvalósítás helyszíne számít** és nem a Finanszírozási összeget igénylő szervezet székhelye. Tehát pl. egy budapesti székhellyel rendelkező vállalkozás Projektje is támogatható, amennyiben a Projekt maga Baranya, Borsod-Abaúj-Zemplén, vagy Heves megye területén Magyarországon valósul meg.

A megvalósítási helyszínnak a Kölcsönkérelem benyújtásakor már bejegyzettnek kell lennie a cégjegyzékbe, illetve a Kölcsönigénylőről vezetett megfelelő nyilvántartásba, mint a Kölcsönigénylő székhelye, telephelye, vagy fióktelepe.

A Kölcsönigénylőnek a Kölcsön Futamideje alatt a megvalósítási helyszínen gazdasági tevékenységet kell folytatnia.

A megvalósítási helyszínnak alkalmasnak kell lennie, illetve a Projekt megvalósítása során alkalmassá kell válnia a Projekt megvalósítására. A megvalósítási helyszín akkor tekinthető alkalmasnak, ha a Projekt tárgyát képező tevékenység elvégezhető a helyszínen, a Projekt megvalósításhoz biztosított a megfelelő infrastruktúra.

A beszerzett eszközöket, kapcsolódó immateriális javakat a megvalósítás helyszínéül szolgáló székhely, telephely, vagy fióktelep könyveiben kell kimutatni, számvitelileg aktiválni.

⁷ Kezdő Vállalkozás: egy teljes lezárt üzleti évvel - 12 hónap - nem rendelkező vállalkozás. További részletszabályok a vonatkozó Eljárási Rendben találhatók.

13. Támogatható tevékenységek bemutatása Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása alcél esetében

13.1. Támogatható tevékenységek bemutatása Mikro-, kis- és középvállalkozások energiahatékonyságának támogatása esetében

A Hitelprogram keretében kihelyezett Finanszírozási összegek a Végső Kedvezményezettek gazdaságilag potenciálisan életképes Projektjeihez használhatók fel az alábbi technológiai/üzleti megoldások valamelyikéhez kapcsolódóan, az elszámolható költségek mértékére vonatkozó korlátok figyelembevételével.

Olyan épület és folyamat energiahatékonyságot javító beruházások támogathatók, amelyek minimum 30% primerenergia-megtakarítást eredményeznek, amely jogosultsági feltétel, és az önállóan támogatható tevékenységek keretében felsorolt épületenergiatermelés javítását célzó, valamint technológiai/üzleti megoldások valamelyikéhez kapcsolódnak.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról szóló 2021/1056 európai parlament és tanács rendelet 9. cikk szerint az Igazságos Átmenet Alap a fosszilis tüzelőanyagok előállításával, feldolgozásával, szállításával, forgalmazásával, tárolásával vagy égetésével kapcsolatos beruházást nem támogatja. Ennek megfelelően fosszilis energiahordozót felhasználó eszköz/berendezés, valamint ahhoz kapcsolódó rendszer nem támogatható.

Az energetikai tanúsítványoknak és az épületenergetikai beruházások műszaki szakmai tartalmának meg kell felelniük az épületek energetikai jellemzőinek meghatározásáról szóló 9/2023. (V. 25.) EKM rendelet előírásainak.

Az épületek energiahatékonysági beruházása esetén a Magyar Mérnöki Kamara (<https://www.mmk.hu/informaciok/nevjegyzek>) és a Magyar Építész Kamara (<https://eugyintezes.mekon.hu/index.php?u=nevjegyzek#>) névjegyzékében regisztrált energetikai szakértők jogosultak Hiteles Energetikai Tanúsítvány kiállítására és az elért energiamegtakarítás igazolására.

Épületenergetika esetén a fejlesztés által elérni tervezett legalább 30% mértékű primerenergia-megtakarítás előzetes alátámasztásához a kölcsönkérelemhez csatolni szükséges az épület fejlesztés előtti (kiinduló) állapotot bemutató és a primerenergia / végsőenergia fogyasztás, valamint a CO₂ kibocsátási értékeket is tartalmazó Hiteles Energetikai Tanúsítványt és a kapcsolódó energetikai számítását, továbbá a beruházás megvalósítása utáni (tervezett) állapotra vonatkozó energetikai számítást. **A 30% primerenergia-megtakarításba a jogszabályi keretek között beszámítható a megújuló alapú hőtermelésre, de nem számítható be a megújuló alapú villamosenergia előállításra számított energiamegtakarítás.**

A nem épületek energiateljesítményének fejlesztését célzó intézkedések esetében energetikai auditokra van szükség, mely rögzíti az elért energiamegtakarítást.

A regisztrált energetikai auditorok és szakértők⁸ a MEKH honlapján, a Nyilvántartások (Névjegyzékek) fejezetben találhatók: MEKH - Audit.

A MEKH a honlapján (<https://www.mekh.hu/> azon belül a dokumentumtár) közzéteszi a vonatkozó szabályozásokat (pl. a minimális energiateljesítményre vonatkozó követelményeket tartalmazó ökodíjazni rendeleteket), továbbá az energiahatékonysági kötelezettségi rendszerrel kapcsolatos információkat; <https://enhat.mekh.hu/>), valamint az energiamegtakarítás bejelentésére szolgáló űrlapot.

Nem kizárólag épületenergetika korszerűsítés esetén a fejlesztés által elérni tervezett legalább 30% mértékű primerenergia-megtakarítás előzetes alátámasztásához a kölcsönkérelemhez csatolni szükséges a fejlesztés előtti (kiinduló) állapotot bemutató és a primerenergia / végsőenergia fogyasztás, valamint a CO₂ kibocsátási értékeket is tartalmazó előzetes energetikai auditot a beruházás megvalósítása utáni (tervezett) állapotra vonatkozó várható értékekkel.

13.1.1. Önállóan támogatható tevékenységek

A felsorolt technológiai/üzleti megoldások alkalmazásához szükséges épületenergetikai és folyamat/technológiakorszerűsítés támogatható a vállalkozás saját primerenergia-fogyasztásának legalább 30%-os mértékű csökkentése érdekében a termelési kapacitás megtartása mellett. **A termelési kapacitás megtartását az energetikai audit keretében kell igazoltatni.**

1. Termelési folyamatok primerenergia-felhasználását jelentősen csökkentő technológiák és kapcsolódó immateriális javak beszerzése;

- a. A kérelem benyújtásakor a kérelmező által használt termelési technológiák lecserélése új energiahatékony gépekre, berendezésekre, tárgyi eszközökre.⁹ A beszerzésre kerülő termelési technológiának legalább a kiváltott technológia által elért outputban kifejezett teljesítményt kell nyújtania jelentősen alacsonyabb energiaszükséglet mellett.
- b. Folyamat és technológiai korszerűsítés révén energiahatékony alapanyagok alkalmazhatóságának megteremtése: olyan alapanyagok termelési folyamatban történő alkalmazhatóságának megteremtése gépek, berendezések cseréje által, amelyek az általuk kiváltott alapanyagokhoz viszonyítottan primerenergia felhasználás csökkenést eredményeznek a termelési folyamat során. (Alapanyag beszerzés nem támogatható.)
- c. Energiahatékony és energiahatékonyságot növelő tárgyi eszközök és kapcsolódó immateriális javak beszerzése (az a) ponttól eltérően nem teljes technológia).
- d. Energhafelhasználás csökkentését is eredményező, termelésoptimalizációt segítő tárgyi eszközök és kapcsolódó immateriális javak beszerzése.

⁸ Névjegyzékében regisztrált energetikai szakértők, akik TÉ és SzÉS-6 jogosultsággal együttesen rendelkezve jogosultak épületenergetikai tanúsítvány kiállítására. SzÉS-6 Épületenergetika szakértői jogosultság ENT-Sz (illetékes tagozat: Épületgépészeti Tagozat, Hő- és Villamosenergetikai Tagozat).

⁹ 651/2014 EU bizottsági rendelet 2. cikk 29. pontja alapján tárgyi eszközök: olyan eszközök, amelyek felölelik a földterületet, épületeket, üzemeket, gépeket és berendezéseket;

- e. Saját vagy más létesítményekből származó maradékhő / hulladékhő¹⁰ termelési folyamatban való hasznosítását szolgáló berendezések telepítése.
- 2. Épületek energiahatékonyságát jelentősen javító technológiák alkalmazása;**
 - a. Az épületek hőtechnikai adottságainak javítása, hőveszteségének csökkentése
 - (i) Épületburok szigetelése: fűtött és fűtetlen teret elválasztó, nem nyílászáró szerkezetnek minősülő épülethatároló szerkezetek hőszigetelése (pl. homlokzat-, és födém-, illetve tetőszigetelés);
 - (ii) Nyílászárók cseréje: fűtött és fűtetlen teret elválasztó, nyílászáró szerkezetnek minősülő épülethatároló szerkezetek cseréje / energia-megtakarítást eredményező korszerűsítése;
 - (iii) Árnyékoló- vagy árnyékvető szerkezetek beépítése;
 - (iv) szellőztető rendszerek korszerűsítése, cseréje.

Az épületbővítésekkel, -átalakításokkal és -átépítésekkel kapcsolatos beruházások nem támogatható tevékenységek, és kizárólag a projekt elszámolható költségén felül teljesíthetők. Épületbővítéssel, -átalakítással vagy átépítéssel egyidejűleg kizárólag abban az esetben megvalósítható az energiahatékonysági beruházási tevékenység, ha az energetikai korszerűsítéssel érintett ingatlan az új épületrésszel együtt megfelel a támogathatósági feltételeknek, beleértve a legalább 30% primerenergia-megtakarítás elérését is. Az energiahatékonysági beruházási tevékenységgel kapcsolatos anyag- és munkadíjról kiállított **számlákat a bővítés, átalakítás, átépítés kapcsán kiállított számláktól jól el kell különíteni.** A bővített alapterületre használatbavételi engedély szükséges az Eljárási Rend szerint.

- b. **Épületek fűtési, hűtési, hűtőrendszer korszerűsítési és használati melegvíz-rendszereinek korszerűsítése, illetve fosszilis alapú energiahordozó kiváltása megújuló alapú energiahordozóra:**
 - i. Napkollektoros rendszer telepítése a fejlesztésben érintett épület használati melegvíz-igényének részbeni, vagy teljes kielégítése céljából, és/vagy fűtéstámasztásra.
 - ii. Hőszivattyú és hővisszanyerő rendszerek, víz-víz, levegő-víz, levegő-levegő hőszivattyú rendszerek, talajszondás hőszivattyús rendszerek alkalmazása fűtésre és/vagy hűtésre, hűtőlánc korszerűsítésre és/vagy használati melegvíz-termelésre és/vagy fűtéstámasztásra.
 - iii. Maradékhő hasznosítása melegvízre vagy fűtésre.
 - iv. Használati melegvíz rendszer (HMV) vagy fűtési vezetékek hőszigetelése.

Fűtési rendszer korszerűsítés csak akkor támogatható, ha az épület megfelelően hőszigetelt (legalább E besorolási kategóriájú).

- c. Világítási rendszerek energiatakarékos átalakítása. Az átalakítás után a világítási rendszernek jelenlét- és a nappali fény-érzékelés vezérléssel is kell rendelkeznie.
- d. Energiamenedzsment rendszer és okos mérők telepítése

Felhívjuk a figyelmet, hogy a projekt keretében legalább kettő épületelemtípus¹¹ cseréjét szükséges elvégezni!

13.1.2. Önállóan nem támogatható tevékenységek

1. Saját fogyasztás fedezését szolgáló megújuló alapú villamosenergia termelő rendszerek telepítése

- a. Megújuló alapú villamosenergiatermelő rendszer és/vagy
- b. Energiatároló rendszer telepítése.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az ilyen módon megvalósított energiatermelő rendszer a villamosenergia hálózatra nem táplálhat fel!

Ezek önmagukban nem, csak kiegészítő jelleggel támogathatók, azzal, hogy az e projektelemekre jutó elszámolható költség maximum a teljes elszámolható költség 20%-a lehet.

2. Járulékos infrastrukturális beruházások

Az önállóan támogatható tevékenységek megvalósításához közvetlenül kapcsolódó alábbi infrastrukturális beruházások, amelyek **akkor is infrastrukturális beruházásnak minősülnek, ha azok technológiai célokat is szolgálnak**

- a. épületgépészeti gépek;
- b. ivó-, ipari- és tűzi-víz hálózat, korszerű tűzvédelmi hálózat kiépítése és hozzájuk kapcsolódó berendezések, felszerelések,
- c. a projekt keretében beszerezni kívánt új eszköz működéséhez szükséges, a vállalati folyamatokhoz kapcsolódó vezetékek, és a hozzájuk kapcsolódó berendezések, felszerelések,
- d. elektromos energiaellátás hálózata (közüzemi hozzájárulás, elektromos hálózati csatlakozási díj) és hozzájuk kapcsolódó berendezések, felszerelések, eső- és szennyvízelvezetés, szennyvíztisztító és hozzájuk kapcsolódó berendezések, felszerelések,
- e. szennyvíztároló,
- f. felvonók,
- g. hűtőkamra,
- h. a fentiekhez kapcsolódó kültéri világítás.

A járulékos infrastrukturális beruházások önmagukban nem, csak kiegészítő jelleggel támogathatók. A járulékos infrastrukturális beruházási elemek közé érthető minden olyan munka költsége, amelynek elvégzése elengedhetetlen a kivitelezési munkákhoz, vagy a biztonságos működést, tűzvédelmet és az életveszély elhárítását szolgálja. Az ebbe a kategóriába tartozó **projektelemek elszámolható költsége maximum 10% lehet a teljes elszámolható költségre vetítve.**

¹¹ Az épületek energiahatékonyságáról szóló 2010/31 Európai Parlament és Tanács irányelvének 2. cikk 9. pontja alapján „épületelem”: épületgépészeti rendszer, illetve a külső térelhatárolók valamely eleme.

13.2. Támogatható tevékenységek bemutatása Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás esetében

A Hitelprogram keretében kihelyezett Finanszírozási összegek a Végső Kedvezményezettek gazdaságilag potenciálisan életképes Projektjeihez használhatók fel az alábbi technológiai/üzleti megoldások valamelyikéhez kapcsolódóan, az elszámolható költségek mértékére vonatkozó korlátok figyelembevételével.¹²

Kizárólag alacsony ÜHG intenzitású technológia telepíthető. Az ÜHG kibocsátás csökkenésnek el kell érnie minden esetben a minimum 30%-ot ezen alcél alapjogosultsági feltételeként. Felhívjuk a figyelmet, hogy az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról szóló 2021/1056 európai parlament és tanács rendelet 9. cikk szerint az Igazságos Átmenet Alap a fosszilis tüzelőanyagok előállításával, feldolgozásával, szállításával, forgalmazásával, tárolásával vagy égetésével kapcsolatos beruházást nem támogatja. Ennek megfelelően fosszilis energiahordozót felhasználó eszköz/berendezés, valamint ahhoz kapcsolódó rendszer nem támogatható.

A Magyar Mérnöki Kamara (<https://www.mmk.hu/informaciok/nevjegyzek>) és a Magyar Építész Kamara (<https://eugyintezes.mekon.hu/index.php?u=nevjegyzek#>) névjegyzékében regisztrált energetikai szakértők jogosultak az elért ÜHG kibocsátás csökkentés igazolására.

A regisztrált energetikai auditorok és szakértők¹³ a MEKH honlapján, a Nyilvántartások (Névjegyzékek) fejezetben találhatók: MEKH - Audit. A MEKH felelős az energetikai szakértők által bejelentett megtakarítások ellenőrzéséért.

13.2.1. Önállóan támogatható tevékenységek

A vállalkozás ÜHG kibocsátásának csökkentését szolgáló folyamat/technológiakorszerűsítés támogatható a termelési kapacitás megtartása (a lecserélésre kerülő berendezés kimeneti teljesítményét el kell érnie a támogatott berendezésnek) mellett. **A termelési kapacitás megtartását az energetikai audit keretében szükséges igazoltatni.**

Termelési folyamatok ÜHG-kibocsátását csökkentő technológiák alkalmazásához szükséges tárgyi eszközök, kapcsolódó immateriális javak beszerzése: elektrifikáció, zöld hidrogén és/vagy biogáz használata és felhasználása.

13.2.2. Önállóan nem támogatható tevékenységek

1. Termelésoptimalizációs és információs technológiai megoldások
2. Saját fogyasztás fedezését szolgáló megújuló alapú villamosenergia termelő rendszerek telepítése
 - a. Megújuló alapú villamosenergiatermelő rendszer és/vagy

¹² 2025. január 1-től nem nyújtható támogatás vállalkozásoknak fosszilis energiatermelő technológiára (fosszilis tüzelőanyagok közvetlen égetésére termékekben, berendezésekben, járművekben) az Európai Parlament és Tanács az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló (EU) 1058/2021 rendeletének 7. cikk (1) bekezdés h) pontja alapján. Az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról szóló 2021/1056 európai parlament és tanács rendelet 9. cikk szerint az Igazságos Átmenet Alap a fosszilis tüzelőanyagok előállításával, feldolgozásával, szállításával, forgalmazásával, tárolásával vagy égetésével kapcsolatos beruházást nem támogatja.

¹³ Névjegyzékében regisztrált energetikai szakértők, akik TÉ és SzÉS-6 jogosultsággal együttesen rendelkezve jogosultak épületenergetikai tanúsítvány kiállítására. SzÉS-6 Épületenergetika szakértői jogosultság ENT-Sz (illetékes tagozat: Épületgépészeti Tagozat, Hő- és Villamosenergetikai Tagozat).

- b. Energiatároló rendszer telepítése.

Felhívjuk a figyelmet, hogy az ilyen módon megvalósított energiatermelő rendszer a villamosenergia hálózatra nem táplálhat fel!

Ezek önmagában nem, csak kiegészítő jelleggel támogathatók, azzal, hogy az e projektelemre jutó elszámolható költség maximum a teljes elszámolható költség 20%-a lehet.

3. Járulékos infrastrukturális beruházások

Az önállóan támogatható tevékenységek megvalósításához közvetlenül kapcsolódó alábbi infrastrukturális beruházások, amelyek **akkor is infrastrukturális beruházásnak minősülnek, ha azok technológiai célokat is szolgálnak**

- a. épületgépészeti gépek;
- b. ivó-, ipari- és tűzi-víz hálózat, korszerű tűzvédelmi hálózat kiépítése és hozzájuk kapcsolódó berendezések, felszerelések,
- c. a projekt keretében beszerezni kívánt új eszköz működéséhez szükséges, a vállalati folyamatokhoz kapcsolódó vezetékek, és a hozzájuk kapcsolódó berendezések, felszerelések,
- d. elektromos energiaellátás hálózata (közüzemi hozzájárulás, elektromos hálózati csatlakozási díj) és hozzájuk kapcsolódó berendezések, felszerelések, eső- és szennyvízelvezetés, szennyvíztisztító és hozzájuk kapcsolódó berendezések, felszerelések,
- e. szennyvíztároló,
- f. szellőzősi, légfrissítő berendezések,
- g. felvonók,
- h. hűtőkamra,
- i. a fentiekhez kapcsolódó kültéri világítás.

A járulékos infrastrukturális beruházások önmagukban nem, csak kiegészítő jelleggel támogathatók. A járulékos infrastrukturális beruházási elemek közé érthető minden olyan munka költsége, amelynek elvégzése elengedhetetlen a kivitelezési munkákhoz, vagy a biztonságos működést, tűzvédelmet és az életveszély elhárítását szolgálja. Az ebbe a kategóriába tartozó **projektelemek elszámolható költsége maximum 10% lehet a teljes elszámolható költségére vetítve.**

13.3. Elszámolható költségek köre

A 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet mellékletét képező „Elszámolhatósági Útmutató 2021-2027 programozási időszakra” című dokumentáció szabályozza az itt nem részletezett kérdéseket. Ennek hatályos verziója megtalálható a www.palyazat.gov.hu honlapon.

Elszámolni azokat a költségeket lehet, amelyek elengedhetetlenül szükségesek és közvetlenül kapcsolódnak a támogatott Projekt tevékenységéhez, nélkülözhetetlenek annak elindításához és/vagy végrehajtásához, szerepelnek a Projekt elfogadott költségvetésében, illetve annak hatályos módosításában és arányos hozzáadott értéket képviselnek.

Továbbá azon költségek számolhatók el, amelyek egyéb uniós szintű horizontális politikák feltételeit is teljesítik, tehát a projekt végrehajtása során a kedvezményezett betartotta

különösen a közbeszerzési, versenyjogi (állami támogatási), környezetvédelmi, esélyegyenlőségi szabályokat.

- 3.2.1 pontja szerinti projektelőkészítés, tervezés költségei
- 3.3.8.1.pontja szerinti terület-előkészítési költségei, a bontás, a régészeti feltárás, illetve földmunkák azon része, amelyek a terület beruházásra alkalmassá tétele érdekében kerülnek elvégzésre
- 3.3.9 pontja szerinti építési költségek (korszerűsítés)
- 3.3.10.1 pontja szerinti új tárgyi eszköz beszerzése (ezen belül új IKT eszközök)
- 3.3.10.3 pontja szerinti immateriális javak beszerzése
- 3.4.3.2 pontja szerinti építési műszaki ellenőri szolgáltatás költsége
- 3.4.3.14. pontja szerint biztosítékok jogi, közjegyzői, bankköltségei;
- 3.4.3.15. pontja szerint a fejlesztés tárgyára vonatkozó, az üzembe helyezést követően felmerülő vagyonbiztosítás díja
- 3.4.3.12. pontja szerinti horizontális követelmények méréséhez és teljesítéséhez igénybe vett szolgáltatások díja
- 3.4.4.1. pontja szerint a felhívás által előírt nyilvánosság biztosításának költségei
- 3.4.4.4. pontja szerint jogi, közjegyzői költségek;
- 3.8. Projektmenedzsment költségek

13.4. Egyes elszámolható költségek mértékére, illetve arányára vonatkozó elvárások

Költségtípus	maximum az összes elszámolható költségre vetítve
projektelőkészítés, tervezés költségei (energetikai tanúsítványok, auditok díjai, jogszabályban megkövetelt környezet hatástanulmány, valamint műszaki, kivitelezési tervek elkészítésének költségei, hatósági engedélyek megszerzésének költségei, szakértői díjak stb.)	5%
terület-előkészítés költségei	2%
műszaki ellenőri szolgáltatás költsége	1%
projektmenedzsment költsége	2,5%
egyéb költség (záró energetikai tanúsítvány és energetikai audit)	2%
tájékoztatás, nyilvánosság biztosítása	0,5%
horizontális követelmények méréséhez és teljesítéséhez kapcsolódó beszerzések (tárgyi eszköz beszerzések, teljesítéshez igénybe vett szolgáltatások díja)	0,5%
megújuló alapú villamosenergia termelő rendszerek telepítése	20%
járolékos infrastrukturális beruházások	10%

Épületenergetikai korszerűsítés anyagköltségei és kivitelezőnek fizetett munkadíj esetén kizárólag kivitelezőnek fizetett ellenszolgáltatásként történhet, tehát saját teljesítés nem lehetséges.

A piaci ár igazolására vonatkozó részletes elvárásokat az Elszámolási Útmutató és az Eljárási Rend „Piaci ár vizsgálata és alátámasztása” pontja tartalmazza.

Az ingatlan korszerűsítés kapcsán az elszámolható anyagköltség nem haladhatja meg az alábbi fajlagos költségeket:

- a. az ingatlan korszerűsítés során kizárólag az alább meghatározott munkálatok végezhetők el, amelyek anyagköltsége nem haladhatja meg az alábbi fajlagos költségeket (fűtés és világítás esetén a fajlagos költség vetítési alapja az érintett épületrész nettó alapterülete):

FAJLAGOS ÉRTÉKEK (nettó Ft/m²)¹⁴			
	polisztirolhab lemez	szendvicspanel	kőzetgyapot hőszigetelő lemez
minimum vastagság	150 mm	100 mm	130 mm
vízszintes szigetelés: (lapostető, födém, padló)	19 850	31 430	19 120
függőleges szigetelés: (homlokzati falak)	28 515	54 865	29 654

- b. Fűtött és fűtetlen teret elválasztó, nyílászáró szerkezetnek minősülő épülethatároló szerkezetek cseréje / energia-megtakarítást eredményező korszerűsítése esetén nem haladhatja meg az alábbi táblázat szerinti értéket:

FAJLAGOS ÉRTÉKEK (nettó Ft/m²)¹⁵			
műanyag nyílászáró	alumínium nyílászáró		fa nyílászáró
139 652	182 344		181 245

- c. Épületek fűtési, hűtési és használati melegvíz-rendszereinek komplex korszerűsítése nem haladhatja meg a nettó 9 356 Ft/m³ ¹⁶ összeget.
- d. Árnyékoló- vagy árnyékvető szerkezetek beépítése nem haladhatja meg a nettó 67 542 Ft/m² ¹⁷ összeget.

Épületek fűtési, hűtési és használati melegvíz-rendszereinek korszerűsítését célzó technológiák esetén az új megújuló energiatermelő eszköz beszerzésnek költsége, amely kizárólag a vételárát.

¹⁴ Szigetelendő felület nagysága

¹⁵ Nyílászáró felület nagysága

¹⁶ Fűtéssel érintett helyiség térfogata

¹⁷ Árnyékoló felület nagysága

Fajlagos költség megnevezése		Fajlagos nettó költség
Napkollektoros rendszer	abszorber felületre vetítve síkkollektor esetében	267 654 Ft/nm
	abszorber felületre vetítve vákuumcsöves kollektor esetében	396 752 Ft/nm
Hőszivattyú rendszerek	földhő-víz hőszivattyús rendszer esetén	488 756 Ft/kW
	levegő-víz hőszivattyús rendszer esetén	363 854 Ft/kW

PV energia alapú technológiák alkalmazása esetén az új megújuló energiatermelő eszköz beszerzésnek költsége, amely kizárólag a vételárat és az eszköz kiegészítő elemeit, valamint a telepítést, üzembe helyezést tartalmazhatja.

Fajlagos költség megnevezése		Fajlagos nettó költség
Napeleemes rendszer	15 kWp névleges teljesítményig	685 955 Ft/kWp
	50 kWp névleges teljesítményig	591 654 Ft/kWp
	50 kWp névleges teljesítmény felett	519 746 Ft/kWp

Azon elszámolható költségekre vonatkozóan, amelyekre jelen Felhívásban nincs fajlagos költség meghatározva, a piaci ár alátámasztását az Eljárási Rend „Piaci ár vizsgálata és alátámasztása” pontjában foglaltak szerint szükséges dokumentáltan benyújtani.

Program során igénybe vett Finanszírozási összeg alapján elszámolt költségtételekre vonatkozóan semmilyen jogcímen sem vehető igénybe más uniós finanszírozású vissza nem térítendő és/vagy visszatérítendő támogatás.

Elszámolni azokat a költségeket lehet, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a támogatott projekt tevékenységéhez, nélkülözhetetlenek annak elindításához és/vagy végrehajtásához, szerepelnek a projekt elfogadott költségvetésében, illetve annak hatályos módosításában. Ezek a tevékenységek a műszaki tervezés és/vagy engedélyes tevékenység kivitelezésének megalapozásául szolgáló előkészítő munkák, a projekt lebonyolításának adminisztratív és emberi erőforrás költségei (közvetlen projektmenedzsment költségek), valamint műszaki ellenőri szolgáltatás.

A kivitelezés valós műszaki tartalmának szakszerű megítélése érdekében a Végső Kedvezményezett költségére és megbízása alapján a Mérnöki Kamara névjegyzékében regisztrált műszaki ellenőrbemvonása szükséges az Eljárási Rendszerben foglaltak szerint.

13.5. Nem elszámolható költségek

A Projekt költségei alatt a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (továbbiakban: Sztv.) hatálya alá tartozó Végső Kedvezményezettek esetében a Sztv. 47. §, 48. § és 51. §-a által meghatározottakat kell érteni a következő eltéréssel.

A nem elszámolható költségek a következők:

- a levonható áfa
- jövedéki adó
- kamattartozás-kiegyenlítés
- a hitelkamat, kivéve a kamattámogatás vagy garanciadíj-támogatás formájában nyújtott vissza nem térítendő támogatás

- a hiteltúllépés költsége, egyéb pénzforgalmi költségek
- deviza-átváltási jutalék
- pénzügyi, finanszírozási tranzakción realizált árfolyamveszteség
- bírságok, kedvezményezett által fizetett kötbérek és a polgári perrendtartásról szóló törvény szerinti perköltség, függetlenül attól, hogy bíróság által megítélésre került-e
- megújuló energiaforrás felhasználásával hálózatra termelés céljából villamos energia előállítására szolgáló eszközök, berendezések (napelempark)
- infrastrukturális és ingatlan beruházás esetében a deponálási (külső lerakóhelyen) takarítási, kertépítési, anyagigazgatási költségek árkockázati fedezet, saját kivitelezésre fordított összeg
- ingatlanvásárlás költségei (beleértve a földvásárlást is) nem elszámolhatók, még a saját forrás (önerő) részeként sem
- pályázatírói költségek,
- jutalom, célfeladat, céljuttatás, túlszolgálat, keresetkiegészítés, illetve az olyan jutalom jellegű kifizetés, amely mögött a teljesítés nem igazolható
- járműbeszerzés,
- bármilyen belső égésű motorral felszerelt eszköz beszerzési költsége,
- a fosszilis tüzelőanyagok előállításával, feldolgozásával, szállításával, forgalmazásával, tárolásával, vagy égetésével kapcsolatos beruházások az Európai Parlament és Tanács az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról szóló (EU) 1058/2021 rendeletének 7. cikk (1) bekezdés h) pontja alapján. Az Igazságos Átmenet Alap létrehozásáról szóló 2021/1056 európai parlament és tanács rendelet 9. cikk szerint az Igazságos Átmenet Alap a fosszilis tüzelőanyagok előállításával, feldolgozásával, szállításával, forgalmazásával, tárolásával vagy égetésével kapcsolatos beruházást nem támogatja.

A Projekt költségvetésében azok a költségek számolhatók el, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a Projekt végrehajtásához.

14. Támogatható tevékenységek bemutatása Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása alcél esetében

14.1. Önállóan támogatható tevékenységek

A Hitelprogram keretén belül kihelyezett Finanszírozási összegek a Végző Kedvezményezettek gazdaságilag potenciálisan életképes, munkahely megtartással együtt járó Projektjeihez használhatók fel az alábbi az elszámolható költségek mértékére vonatkozó korlátok figyelembevételével.

Az Igazságos Átmenet Alap céljainak megfelelően, a gazdasági diverzifikáció előmozdítása érdekében támogatásban részesülnek a tiszta technológiákhoz és iparágakhoz kapcsolódó gyártó és termelő tevékenységekhez, valamint ezen tevékenységek térségbe vonzása érdekében megvalósuló beruházások. **A támogatás célja, hogy segítse a vállalkozás munkavállalóinak megtartását, illetve adott esetben újak felvételét, továbbá tevékenységi körének bővítését, ideértve a körforgásos gazdaság kialakítását és zöld céljainak elérését. A támogatott fejlesztéseknek igazolható módon hozzá kell járulniuk a Végző Kedvezményezett tevékenységének diverzifikációjához.**

14.1.1. Zöld technológiák (tisztá technológiák) támogatása

A Végső Kedvezményezett zöld technológiák (tisza technológiák) gyártását szolgáló tevékenységének bővítését, fejlesztését szolgáló technológiai korszerűsítést eredményező új tárgyi eszközök és gépek, berendezések beszerzése támogatható. Az árajánlatban, adásvételi szerződésben szereplő bekerülési érték a vételár mellett tartalmazhatja az eszközbeszerzéshez kapcsolódó szállítás és üzembe helyezés, valamint az eszközbeszerzéshez közvetlenül kapcsolódó betanítás költségét is.

Tiszta technológiák alatt a nettó zero technológiák európai gyártási ökoszisztémájának megerősítését célzó intézkedési keret létrehozásáról szóló (EU) 2024/1735 rendelet 4. cikk (1) bekezdés szerinti technológiákat értjük. Ezek a következők:

- a) a napenergia-technológiák, többek között a fotovoltai-, hőelektromosnapenergia- és a naphőenergia-technológiák;
- b) szélenergia technológiák;
- c) akkumulátor és energiatárolási technológiák;
- d) hőszivattyúk és geotermikus energiát hasznosító technológiák;
- e) hidrogénteknológiák;
- f) fenntartható biogáz- és biometán-technológiák;
- g) villamosenergia-hálózati technológiák, többek között a közlekedési célú elektromos töltési technológiák és az energiahálózat digitalizálására szolgáló technológiák;
- h) a fenntartható alternatív üzemanyagok technológiái;
- i) hidroelektromosságot hasznosító technológiák;
- j) egyéb megújulóenergia-technológiák;
- k) az energiarendszerhez kapcsolódó energiahatékonysági technológiák, ideértve a távhő-technológiákat is;
- l) nem biológiai eredetű megújuló üzemanyag technológiák;
- m) biotechnológiai, éghajlatvédelmi és energetikai megoldások;
- n) egyéb dekarbonizációt szolgáló transzformatív ipari technológiák; illetve
- o) közlekedési célú, szélmeghajtással és elektromos meghajtással kapcsolatos technológiák.

14.1.2. Körforgásos gazdaság támogatása

A körforgásos gazdasághoz kapcsolódóan megvalósítani kívánt tevékenységeknek minden esetben meg kell felelniük a Felhatalmazáson alapuló (EU) 2023/2486 sz. Bizottsági rendelet II. mellékletben ¹⁸ szereplő körforgásos gazdasági tevékenységre vonatkozó előírásokra vonatkozóan. A felsorolt tevékenységekhez kapcsolódó példákat és jó gyakorlatokat – a teljesség igénye nélkül – a 3. számú melléklet tartalmazza.

a) Körforgásos termék tervezés és gyártás:

- i. A termékek élettartamának meghosszabbítását, javíthatóságát, újrafelhasználását, újrafeldolgozhatóságát, újrahasznosítását, átalakítását, másodnyersanyag-arány növelését, hulladékmegelőzést, továbbértékesíthetőségét, aggodalomra okot adó

¹⁸ https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/HTML/?uri=OJ:L_202302486&qid=1775115960785#anx_II

alapanyagok¹⁹ használatának csökkentését, feldolgozatlan nyersanyagok helyettesítését szolgáló célirányos – azaz a körforgásos gazdaság elveinek megfelelő – tervezés, jelölés és gyártás érdekében tárgyi eszközökbe és kapcsolódó immateriális javakba történő beruházás támogatása (anyagmegtakarítás, selejtcsökkenés).

b) Körforgásos használat:

- i. A már értékesített, elhasználódott vagy feleslegessé vált és jellemzően selejtezésre kerülő termékek, ingó eszközök és alkatrészek²⁰ újrafelhasználásához, felújításához javításhoz, újragyártáshoz, átalakításhoz, továbbértékesítéshez szükséges kapacitások létrehozása és működtetése (pl.: javító, másodlagos értékesítő kapacitások működtetése) érdekében tárgyi eszközökbe és kapcsolódó immateriális javakba történő beruházás.
- ii. A termékek vásárlása helyett a termékek használatának megosztása (pl.: berendezések, eszközök használati tárgyak kölcsönzés általi használatba adása) érdekében tárgyi eszközökbe és kapcsolódó immateriális javakba történő beruházás;
- iii. A tervezési élettartam végén lévő vagy a feleslegessé vált ingatlanok (épületek/infrastruktúra/létesítmények), újrahasznosításához szükséges tárgyi eszközökbe és kapcsolódó immateriális javakba történő beruházás.
- iv. „Termék, mint szolgáltatás”: (product-as-a-service) újrafelhasználási és megosztási modellek működtetéséhez szükséges tárgyi eszközökbe és kapcsolódó immateriális javakba történő beruházás, mely következtében a szolgáltatást végző jogalany fenntartja a felelősséget a termék karbantartásáért és élettartam-végi kezeléséért.

c) Körforgásos értékviszanyerés:

- i. Hulladékgyűjtő, fordított logisztikai rendszerek kialakítása, hulladékok szétbontása érdekében az adott termék életciklusának végén a feleslegessé váló termék összegyűjtéséhez, a termékben található alapanyagok visszanyeréséhez szükséges tárgyi eszközökbe és kapcsolódó immateriális javakba történő beruházás (kivéve a koncesszió alá eső tevékenységeket),
- ii. A visszanyert alapanyagok újrahasznosításra alkalmassá tétele, ill. gazdasági értékteremtés keretében azok újrahasznosítása (pl.: hulladékok szelektív szétválogatása, feldolgozásra alkalmassá tétele, feldolgozása, hulladékok és melléktermékek újrafeldolgozása, anyagáramok fogadása és hasznosítása új termék vagy új szolgáltatás előállítására) érdekében tárgyi eszközökbe és kapcsolódó immateriális javakba történő beruházás.

d) Körforgásos megoldásokat támogató technológiák működtetéséhez szükséges tárgyi eszközökbe és kapcsolódó immateriális javakba történő beruházás:

¹⁹ Az alábbi veszélyes tulajdonságokkal rendelkező anyagok azonosíthatók (aggodalomra okot adó anyagokként) SVHC-Oként: a CLP-rendelettel összhangban az 1A. vagy 1B. kategóriájú rákkeltőként, mutagénként vagy reprodukciót károsítóként (CMR) való osztályozás kritériumainak megfelelő anyagok; a REACH-rendelet XIII. mellékletével összhangban a perzisztens, bioakkumulatív és mérgező (PBT) anyagok, illetve a nagyon perzisztens és nagyon bioakkumulatív (vPvB) anyagok; a CMR vagy a PBT/vPvB anyagokkal azonos mértékű aggodalomra okot adó, eseti alapon meghatározott anyagok. <https://echa.europa.eu/hu/substances-of-very-high-concern-identification-explained>

²⁰ A 651/2014/EK rendelet 2. cikk 128h. pontja alapján „felesleges termékek, alkatrészek és anyagok”: azok a termékek, alkatrészek vagy anyagok, amelyekre a birtokosuknak már nincs szüksége vagy számára nem hasznosak, de újrafelhasználásra alkalmasak;

- i. A körforgásos gazdasági, erőforráshatékonysági stratégiák megvalósítását lehetővé tevő eszközök, alkalmazások és szolgáltatások fejlesztését/bevezetését szolgáló tárgyi eszközök és kapcsolódó immateriális javak beszerzése. Pl.: Virtuális piacterek létrehozása az újratermelésre alkalmassá tett, vagy újrahasznosítható anyagok számára stb.

Felhívjuk a figyelmet, hogy ezen alcél keretében kifejezetten a vállalkozás diverzifikációjához kapcsolódó új tárgyi eszközök és gépek, berendezések beszerzése támogatható, a meglévő tárgyi eszközök gépek berendezések energiahatékonyabbra történő cseréje az ÜHG kibocsátás csökkenését támogató alcél keretében és annak szabályai szerint valósíthatóak meg.

14.2. Önállóan nem támogatható tevékenységek

- 1. Támogatható a tevékenység bővítéséhez, valamint eszközbeszerzéshez kapcsolódó és az eszközök rendeltetésszerű használatához elengedhetetlenül szükséges, közvetlenül kapcsolódó kiegészítő jellegű infrastrukturális fejlesztések**
 - a. meglévő épületek, építmények bővítése;
 - b. meglévő infrastruktúra korszerűsítése;
 - c. új épületek, építmények létesítése.
- 2. Piacbővítés és portfólió-fejlesztés: Támogatható a vállalkozás piacbővítését és termék- vagy szolgáltatásportfóliójának fejlesztését szolgáló tevékenységek megvalósítása;**
 - a. piacfelmérés, piackutatás;
 - b. piaci megjelenést támogató marketingtevékenységek;
 - c. hazai és nemzetközi vásárokon, kiállításokon való részvétel.
 - d. A tevékenységek elszámolhatósága az elszámolhatósági útmutatóban foglaltak szerint történik.

Az ebbe a kategóriába tartozó **projektelemek elszámolható költsége maximum 10% lehet a teljes elszámolható költségre vetítve.**

14.3. Elszámolható költségek köre

A 2021-2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet [a továbbiakban: 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet] 234. § (2) bekezdés szerinti „Elszámolási Útmutató 2021-2027 programozási időszak” című dokumentáció (a továbbiakban: Elszámolási útmutató) szabályozza az itt nem részletezett kérdéseket. Ennek hatályos verziója megtalálható a www.palyazat.gov.hu honlapon.

- 3.2.1 pontja szerinti projektelőkészítés, tervezés költségei
- 3.3.9 pontja szerinti építési költségek (új építés, átalakítás, bővítés, korszerűsítés)
- 3.3.10.1 pontja szerinti új tárgyi eszköz beszerzése
- 3.3.10.3 pontja szerinti immateriális javak beszerzése
- 3.4.3.2 pontja szerinti építési műszaki ellenőri szolgáltatás költsége
- 3.4.3.3. pontja szerint egyéb mérnöki és szakértői díjak, tanácsadási költségek;
- 3.4.3.4. pontja szerint képzéshez kapcsolódó költségek;
- 3.4.3.6. pontja szerint marketingeszközök fejlesztési költsége;
- 3.4.3.7. pontja szerint piackutatás költsége;
- 3.4.3.9. pontja szerint minőség-, környezet- és egyéb irányítási rendszerekhez kapcsolódó költségek;

- 3.4.3.10. pontja szerint rendezvényszervezés és kapcsolódó ellátási, ún. „catering” költségek, reprezentációs költségek kapcsolódó járulékokkal együtt;
- 3.4.3.12. pontja szerinti horizontális követelmények méréséhez és teljesítéséhez igénybe vett szolgáltatások díja
- 3.4.3.13. pontja szerint a projektmegvalósításhoz kötődő és indokolt bérleti díjak;
- 3.4.3.14. pontja szerint biztosítékok jogi, közjegyzői, bankköltségei;
- 3.4.3.15. pontja szerint a fejlesztés tárgyára vonatkozó, az üzembe helyezést követően felmerülő vagyonbiztosítás díja
- 3.4.4.1. pontja szerint a felhívás által előírt nyilvánosság biztosításának költségei
- 3.4.4.3. pontja szerint hatósági igazgatási, szolgáltatási díjak, illetékek;
- 3.4.4.4. pontja szerint jogi, közjegyzői költségek;
- 3.4.5. pontja szerint képzés és képzési anyagok költségei;
- 3.8. Projektmenedzsment költségek

Ingatlan építés, átalakítás, bővítés, korszerűsítés anyagköltségei és kivitelezőnek fizetett munkadíj esetén kizárólag kivitelezőnek fizetett ellenszolgáltatásként teljesíthető, tehát saját teljesítés nem lehetséges. Az ingatlan építés, átalakítás, bővítés, korszerűsítés elszámolható költsége nem haladhatja meg az alábbi fajlagos költségeket:

- ingatlan építés, bővítés²¹ esetén nem haladhatja meg a nettó 596 545,- Ft/nm fajlagos költséget (a fajlagos költség vetítési alapja az építés vagy bővítés bruttó alapterülete).
- ingatlan átalakítás²² esetén nem haladhatja meg a nettó 486 532,- Ft/nm fajlagos költséget (a fajlagos költség vetítési alapja az átalakítással érintett épületrész nettó alapterülete).
- Tetőszerkezet újjáépítése (mely magában foglalja az új tetőhéjazat elkészítését, ácsolását és újrafedését) nem haladhatja meg a nettó 19 865 Ft/m²²³ összeget

14.4. Elszámolható költségek mértékére, illetve arányára vonatkozó elvárások

Kölcségtípus	maximum az összes elszámolható kölcségre vetítve
projekt-előkészítés, tervezés kölcségei (jogsabályban megkövetelt környezet hatástanulmány, valamint műszaki, kivitelezési tervek elkészítésének kölcségei, hatósági engedélyek megszerzésének kölcségei, szakértői díjak, előkészítéshez kapcsolódó egyéb szakértői tanácsadás, stb.)	5%
egyéb mérnöki és szakértői díjak, tanácsadási kölcségek	5%

²¹ Meglévő építmény építményszintjének, vagy beépített térfogatának vízszintes, illetve függőleges irányú növelése érdekében végzett építési tevékenység.

²² Meglévő építmény, építményrész, önálló rendeltetési egység, helyiség alaprajzi elrendezésének, illetőleg használati módjának megváltoztatása érdekében végzett, az építmény térfogatát nem növelő építési munka. Az épület alapterülete nem változik, de pl. funkció váltás miatt a belső határoló falak áthelyezése, új nyílászárók beépítése stb. válik szükségessé.

²³ Tetőfelület nagysága

műszaki ellenőri szolgáltatás költsége	1%
Projektmenedzsment költségei	2,5%
tájékoztatás, nyilvánosság biztosítása	0,5%
horizontális követelmények méréséhez és teljesítéséhez kapcsolódó beszerzések (tárgyi eszköz beszerzések, igénybe vett szolgáltatások díja)	0,5%
Építés (új építés, átalakítás, bővítés, korszerűsítés)	70%
Marketingeszközök fejlesztési költsége; piackutatás költsége	10%
Szakmai megvalósításhoz kapcsolódó szolgáltatások költségei	maximum 25.000 Ft nettó óradíj mértékéig

Az önmagában nem, csak kiegészítő jelleggel támogatható tevékenységek esetében - kivéve az építési (új építés, átalakítás, bővítés, korszerűsítés) költségeket - az e projektelemre jutó elszámolható költség maximum a teljes elszámolható költség 20%-a lehet.

A Program során igénybe vett Finanszírozási Összeg alapján elszámolt költségtételekre vonatkozóan semmilyen jogcímen sem vehető igénybe más uniós finanszírozású vissza nem térítendő és/vagy visszatérítendő támogatás.

Elszámolni azokat a költségeket lehet, amelyek közvetlenül kapcsolódnak a támogatott projekt tevékenységéhez, nélkülözhetetlenek annak elindításához és/vagy végrehajtásához, szerepelnek a projekt elfogadott költségvetésében, illetve annak hatályos módosításában. Ezek a tevékenységek a műszaki tervezés és/vagy engedélyes tevékenység kivitelezésének megalapozásául szolgáló előkészítő munkák, a projekt lebonyolításának adminisztratív és emberi erőforrás költségei (közvetlen projektmenedzsment költségek), valamint műszaki ellenőri szolgáltatás.

A kivitelezés valós műszaki tartalmának szakszerű megítélése érdekében a végső kedvezményezett költségére és megbízása alapján a Mérnöki Kamara névjegyzékében regisztrált műszaki ellenőr bevonása szükséges az Eljárási Rendszerben foglaltak szerint.

14.5. Nem elszámolható költségek

A nem elszámolható költségek köre megegyezik a 13.5 pontban felsoroltakkal.

15. Törlesztés ütemezése

A törlesztés a türelmi idő lejártát követően **havonta, egyenlő tőketörlesztő** részletekben történik, esedékessége a **tárgyhónap 25. napja**. Az első tőketörlesztés azon naptári hónapot követő hónap 25. napján esedékes, amelyben a türelmi idő lejárt. Ha a tárgyhó 25. napja nem munkanap, akkor az esedékesség napja a tárgyhó 25. napját követő első munkanap.

16. Biztosítékok köre

A beruházás tárgyát képező, jelzálogjoggal terhelhető eszközöket, berendezéseket, ingóságokat és ingatlanokat kötelező fedezeti körbe bevonni. A kivitelezéssel érintett ingatlan kötelezően bevonásra kerül a fedezeti körbe. A beruházás tárgya a Futamidő végéig nem idegeníthető el.

A Kölcsönigénylő köteles legalább egy inkasszálható számlát fenntartani a kölcsön teljes visszafizetéséig, és az összes fizetési számlájára inkasszós jogot biztosítani az MFB Zrt. javára.

A Kölcsönigénylő pénzügyi és a Projekt megtérülési és fedezetértékelési vizsgálata nyomán az MFB Zrt. előírhat további biztosítéknyújtási kötelezettséget.

16.1. Az elvárt fedezettség mértéke

A hitelprogram keretében az elvárt fedezettség mértéke 50%.

- a) új gép/berendezés vásárlás esetén elégséges a megvásárolt gép/berendezés fedezetként, kivéve, ha az Eljárási Rend szerint a fedezetértékelés során a gép/berendezés fedezeti értékét csökkenteni szükséges. Amennyiben az Eljárási Rend szerint a fedezeti értéket csökkenteni szükséges, pótfedezet bevonása válhat szükségessé az elvárt fedezettségi mérték elérése érdekében.
- b) ingatlan energetikai korszerűsítés esetén a kivitelezéssel érintett ingatlant kötelező bevonni fedezetként. Amennyiben a kivitelezéssel érintett ingatlan fedezeti értéke nem elegendő az elvárt fedezettséghez – figyelembe véve azokat az eseteket is, amelyek során az Eljárási Rend szerint a fedezeti értéket csökkenteni szükséges –, úgy pótfedezet bevonása válik szükségessé.

16.2. Az alábbi kiegészítő biztosítéki formák fogadhatók el

- ingatlanon alapított jelzálog, elidegenítési és terhelési tilalommal biztosítva,
- ingóságokon (gépen, berendezésen, járművön) alapított jelzálogjog, elidegenítési és terhelési tilalommal biztosítva,
- fizetési számla követelésen alapított óvadék,
- jogi személy készfizető kezessége,
- magánszemély készfizető kezessége,
- hitelintézet által vállalt garancia

17. Hitelprogramból kizártak köre

17.1. A Hitelprogram keretében kizárt az a Kölcsönigénylő és/vagy nem köthető Kölcsönszerződés és nem folyósítható Kölcsön olyan mikro-, kis- és középvállalkozásnak

1. amely potenciálisan gazdaságilag nem életképes;
2. amely végelszámolás, kényszertörlési eljárás, szerkezetátalakítási eljárás alatt áll, amely vonatkozásában a csődeljárás elrendeléséről szóló bírósági végzést közzétettek, vagy ellene a felszámolást jogerősen elrendelték, illetve amely megfelel azon feltételeknek, amelyek alapján hitelezői kérelemre felszámolási eljárás alá vonható lenne;
3. amely lejárt adó-, vámfizetési vagy társadalombiztosítási járulékfizetési kötelezettségének nem tett eleget, kivéve, ha a megfizetésre halasztást kapott;
4. amely tevékenységét felfüggesztette, vagy tevékenységét felfüggesztették;
5. amelynek adószáma törlésre került;
6. amennyiben a vállalkozás

- valamely kapcsolt vállalkozása, vagy valamely legalább 25% vagy azt meghaladó tulajdoni résssel rendelkező tulajdonosának többségi tulajdonában lévő cége és/vagy kapcsolt vállalkozása csőd-, vagy felszámolási eljárás alatt áll, továbbá;
 - valamely kapcsolt vállalkozása, vagy valamely legalább 25% vagy azt meghaladó tulajdoni résssel rendelkező tulajdonosának többségi tulajdonában lévő cége(i) és/vagy kapcsolt vállalkozása(i) ellen végrehajtási eljárás indult, kivéve, ha hitelt érdemlően igazolható, hogy az adott végrehajtásra vonatkozóan fizetési halasztást vagy részletfizetést engedélyezve lett, és a részletfizetési határozatban foglaltak szerint történik a fizetési kötelezettség teljesítése vagy a végrehajtási eljárás az adott vállalkozás teljesítése következtében megszűnt;
7. amennyiben a vállalkozás egyéni vállalkozó úgy
 - rendelkezik olyan társaságban többségi tulajdonjoggal vagy cégképviselési jogosultsággal, amely csőd-, végelszámolási- vagy felszámolási, vagy szerkezetátalakítási eljárás alatt áll és az eljárás indításakor a többségi tulajdonjog vagy a cégképviselési jogosultság fennállt;
 - rendelkezik olyan társaságban többségi tulajdonjoggal vagy cégképviselési jogosultsággal, amely végrehajtási eljárás alatt áll és az eljárás indításakor a többségi tulajdonjog vagy a cégképviselési jogosultság fennállt;
 8. amely a Kölcsönszerződés megkötésének idején az üzletszerű működéshez szükséges jogerős hatósági engedélyekkel nem rendelkezik;
 9. amelyről hitelt érdemlően bebizonyosodik, hogy a kölcsönkérelem szakmai, pénzügyi tartalmát érdemben befolyásoló valótlan, hamis vagy megtévesztő adatot szolgáltatott vagy ilyen nyilatkozatot tett és/vagy nem adta meg/megtagadta a kért adatszolgáltatást, nyilatkozat kitöltését;
 10. amellyel szemben a bíróság jogerősen büntetőjogi intézkedésként tevékenységének korlátozását rendelte el;
 11. amely az Európai Bizottság európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatás visszafizetésére kötelező, Magyarországnak címzett határozatának nem tett eleget;
 12. amely mesterségesen teremtette meg a támogatási jogosultság megszerzéséhez szükséges körülményeket kifejezetten azzal a céllal, hogy a támogatási rendszer céljaival ellentétes előnyhöz jusson;
 13. amely az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvény (továbbiakban: Áht.), vagy más jogszabály értelmében nem részesülhet támogatásban;
 14. amely jogszabályban, Felhívásban vagy a Kölcsönszerződés megkötésének feltételeként meghatározott adatszolgáltatási kötelezettséget nem teljesíti, nyilatkozatokat nem teszi meg, dokumentumokat nem nyújtja be vagy a megtett nyilatkozatát visszavonja;
 15. amely nem felel meg az Áht. 50. § (1) bekezdése szerinti követelményeknek, azaz
 - nem felel meg a rendezett munkaügyi kapcsolatok követelményeinek
 - a köztulajdonban álló gazdasági társaságok takarékosabb működéséről szóló 2009. évi CXXII. törvényben foglalt közzétételi kötelezettségének nem tett eleget;
 16. amely nem minősül a nemzeti vagyonról szóló 2011. évi CXCVI. törvény 3. § (1) bekezdés 1. pontja szerinti átlátható szervezetnek;
 17. amelynek harmadik személy felé olyan kötelezettsége áll fenn, amely a Kölcsönnel létrejött Projekt céljának megvalósulását megghiúsíthatja;
 18. amely az uniós állami támogatási szabályok szerint nehéz helyzetben lévő vállalkozás;
 19. amely a támogatási rendszerből való kizárás hatálya alatt áll;

20. amely az Európai Unió és az ENSZ Biztonsági Tanácsa által elrendelt pénzügyi és vagyoni korlátozó intézkedések végrehajtásáról szóló 2017. évi LII. törvény által előírt - a pénzeszközök és gazdasági erőforrások uniós jogi aktus által elrendelt befagyasztását, valamint a pénzeszköz vagy gazdasági erőforrás rendelkezésre bocsátásának tilalmát tartalmazó - korlátozó listákon szerepel, valamint egyéb szankciós hatóság által rögzített szankciós korlátozó listán szerepel, vagy amelynek képviselője és/vagy tényleges tulajdonosa szankciós korlátozó listán szerepel;
21. amely gazdasági tevékenysége szankciós tilalmakat/korlátozásokat sért;
22. amelyben a támogatást igénylő szerepel az (EU, Euratom) 2024/2509 európai parlamenti és tanácsi rendelet 137. cikk (1) bekezdése szerinti korai felismerési és kizárási rendszerben.

17.2. A 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló 638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet [a továbbiakban: 638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet] 32., 35-36., 39. és 53. alcímek alapján nem részesíthetők Támogatásban az alábbi vállalkozások, illetve nem nyújthatók az alábbi célú Támogatások

Valamennyi a 638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet alapján nyújtott támogatás esetén

- a) exporttal kapcsolatos tevékenységhez, ha a támogatás az exportált mennyiségekhez, értékesítési hálózat kialakításához és működtetéséhez vagy az exporttevékenységgel összefüggésben felmerülő egyéb folyó kiadásokhoz közvetlenül kapcsolódik,
- b) abban az esetben, ha azt import áru helyett hazai áru használatától teszik függővé,
- c) olyan feltétellel, amely az európai uniós jog megsértését eredményezi,

A 638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet 53. alapján nyújtott általános csekély összegű támogatás esetén

- a) halászati és akvakultúra-termékek termeléséhez,
 - b) halászati és akvakultúra-termékek feldolgozásához és forgalmazásához, ha a támogatás összegét a piacon vásárolt vagy forgalomba hozott termékek ára vagy mennyisége alapján határozzák meg,
 - c) mezőgazdasági termékek elsődleges termelésével foglalkozó vállalkozásoknak,
 - d) mezőgazdasági termék feldolgozásához és mezőgazdasági termék forgalmazásához, ha
 - a támogatás összege az elsődleges termelőktől beszerzett vagy érintett vállalkozások által forgalmazott ilyen termékek ára vagy mennyisége alapján kerül rögzítésre, vagy
 - a támogatás az elsődleges termelőknek történő teljes vagy részleges továbbítástól függ,
- Amennyiben a Kölcsönigénylő az a)-d) pontokban kizárt ágazatok bármelyikében és ezektől eltérő egy vagy több ágazatban egyaránt végez tevékenységet, az általános csekély összegű (de minimis) támogatás akkor nyújtható ez utóbbi egyéb tevékenységhez, ha a Kölcsönigénylő megfelelő eszközökkel - úgymint a tevékenységek szétválasztásával vagy számviteli elkülönítéssel - biztosítja, hogy az a)-d) pontokban említett kizárt ágazatokban végzett tevékenységek ne részesüljenek általános csekély összegű (de minimis) támogatásban.

A 638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet 32., 35-36. és 39. alcímek alapján nyújtott csoportmentességi támogatások esetén

- a) azon szervezet részére, amely a támogatás odaítélésekor még nem tett eleget valamennyi, az Európai Bizottság európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatás visszafizettetésére kötelező, Magyarországnak címzett határozata alapján fennálló visszafizetési kötelezettségének,

- b) nehéz helyzetben lévő vállalkozás²⁴ részére,
- c) halászati és akvakultúra-termékek termeléséhez,
- d) halászati és akvakultúra-termékek feldolgozásához és forgalmazásához
- e) mezőgazdasági termék feldolgozásához és mezőgazdasági termék forgalmazásához, ha
 - a támogatás összege az elsődleges termelőktől beszerzett vagy érintett vállalkozások által forgalmazott ilyen termékek ára vagy mennyisége alapján kerül rögzítésre, vagy
 - a támogatás az elsődleges termelőknek történő teljes vagy részleges továbbítástól függ,
- f) a 2010/787/EU tanácsi határozat alapján versenyképtelen szénbányák bezárásának elősegítésére,
- g) atomenergia termeléshez,

Továbbá a 638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet 32. alcím szerinti dekarbonizációt is magában foglaló környezetvédelmi beruházási támogatás esetén

- a) a fosszilis üzemanyagot - a földgázt is beleértve - felhasználó berendezésekbe, gépekbe és ipari termelési létesítményekbe történő beruházásokra,
- b) a közvetlen kibocsátás-csökkentést vagy elkerülést célzó beruházáshoz támogatás, amennyiben a beruházás kizárólag a szén-dioxid kibocsátás egyik ágazatból másikba való áthelyezését eredményezi,
- c) a vállalkozásnak egy hatályos uniós szabványnak való megfeleléséhez.

Az a) pontban foglalt kizárás nem érinti annak lehetőségét, hogy meglévő létesítményben végrehajtott, annak környezetvédelmi szintjét javító kiegészítő alkatrészek telepítésére irányuló beruházás támogatásban részesüljön, amennyiben az nem eredményezi a termelési kapacitás bővítését vagy a fosszilis tüzelőanyagok nagyobb mértékű fogyasztását.

Továbbá a 638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet 35. alcím szerinti épületek energiahatékonyágának kivételével az energiahatékonyági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás esetén

- a) a fosszilis tüzelőanyaggal (ideértve a földgázt is) működő energiatermelő berendezések telepítésére,
- b) kapcsolt energiatermelésre, távfűtésre és távhűtésre,
- c) épületek energiahatékonyágának javításához.

Továbbá a 638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet 36. alcím szerinti épület-energiatermeléshez nyújtott beruházási támogatás esetén

- a) a fosszilis tüzelőanyaggal (ideértve a földgázt is) működő energiatermelő berendezések telepítésére,
- b) kapcsolt energiatermelésre, távfűtésre és távhűtésre.

Továbbá a 638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet 39. alcím szerinti megújuló energia, megújuló hidrogén és nagy hatásfokú kapcsolt energiatermeléshez nyújtott beruházási támogatás

- a) megújuló hidrogénből előállított villamos energiatermelésre irányuló beruházáshoz.

²⁴ Az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet 6. §-a értelmében.

17.3. A Hitelprogramban nem nyújtható Kölcsön

1. egyedi tervezésű és gyártású eszköz ²⁵ finanszírozására,
2. ingatlan vásárlásra,
3. potenciálisan gazdaságilag nem életképes projektek finanszírozására,
4. Végső Kedvezményezett által visszaigényelhető általános forgalmi adó (ÁFA) finanszírozására,
5. vissza nem térítendő támogatások előfinanszírozására, illetve a vissza nem térítendő támogatás nem használható fel a Kölcsön törlesztésére,
6. a hitelintézetekről és a pénzügyi vállalkozásokról szóló 2013. évi CCXXXVII. törvény 3. §-a alapján nyújtott vagy igénybe vett pénzügyi vagy kiegészítő pénzügyi szolgáltatás (pl. hitel, pénzügyi lízing) finanszírozására, kivéve a jelen Felhívás keretében igényelt kölcsön előfinanszírozására szolgáló pénzügyi szolgáltatásokat,
7. üzletrész, részvény, illetve más társasági részesedés vásárlására,
8. a hiteldöntés napján fizikailag már lezárt (befejezett) vagy teljes mértékben (fizikailag és pénzügyileg is) végrehajtott beruházás finanszírozására,
9. Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása esetén legalább 30%-os primerenergia-megtakarítást, illetve 30% ÜHG csökkenést nem eredményező beruházáshoz választott támogatási céltól függően,
10. fosszilis energiahordozó alapú (vegyes-, szén-, vagy gáztüzelésű) tüzelőberendezések, fűtési/hűtési rendszerek, illetve fosszilis energiahordozó alapú használati melegvíz rendszer korszerűsítés finanszírozására, továbbá fosszilis tüzelőanyaggal (beleértve a földgázt is) működő energiatermelő technológia finanszírozására (olyan gépekre, berendezésekre, amelyek működése során fosszilis tüzelőanyagok közvetlen égetésére kerül sor)
11. olyan épületek, gépek korszerűsítéséhez, amelyek korszerűsítése abszolút értékben nem csökkenti hazánk üvegházhatású gáz kibocsátását, kivéve azon épületek energiahatékonysági fejlesztéseit, amelyek jelenleg szilárd biomassza fűtési rendszert (pl. fa), vagy jelenleg és a fejlesztést követően is megújuló energiaforrás alapú fűtési rendszert (pl. napelem) alkalmaznak,
12. a Végső Kedvezményezett vállalkozás közvetlen vagy közvetett tulajdonosaitól, vezető tisztségviselőitől, vezető állású munkavállalójától, illetve (amennyiben alkalmazandó) e személyek közeli hozzátartozóitól, valamint e személyek vagy közeli hozzátartozóik tulajdonában álló vállalkozástól, továbbá a Végső Kedvezményezett Partner- vagy Kapcsolt vállalkozásától történő beszerzések finanszírozására, illetve mindezen személyek visszterhes közreműködésével megvalósítandó beszerzések finanszírozására,

²⁵ Egyedi tervezésű és gyártású eszköz: A termékből/eszközből csak néhány, esetleg csak egyetlen példány kerül legyártásra, amelynek megrendelése, kiválasztása, megvásárlása nem a termék típusának, sorozatának megadásával, hanem egyedileg, a megrendelő által meghatározott, és a megrendelő igényeihez illeszkedő speciális paraméterek megadásával történik.

13. mezőgazdasági termelő vállalkozás - azaz olyan természetes vagy jogi személy, amelynek a kölcsönkérelem benyújtását megelőző jóváhagyott, legutolsó lezárt, teljes üzleti év éves beszámoló szerinti árbevételének, vagy egyéni vállalkozók esetében az adóalapba beszámított bevételének legalább 40%-a mezőgazdasági tevékenységből származik - projektje finanszírozására,
14. az EUMSZ I. mellékletében felsorolt mezőgazdasági termékek előállítására irányuló projektek finanszírozására,
15. az Európai Parlament és a Tanács az üvegházhatást okozó gázok kibocsátási egységei Közösségen belüli kereskedelmi rendszerének létrehozásáról és a 96/61/EK tanácsi irányelv módosításáról szóló 2003/87/EK irányelvének I. mellékletében felsorolt tevékenységekből eredő, az üvegházhatást okozó gázok kibocsátásának csökkentését elősegítő beruházások,
16. repülőtéri infrastrukturális beruházások, a környezetvédelemhez kapcsolódók kivételével, vagy kivéve akkor, ha ezeket a negatív környezeti hatás mérsékléséhez vagy csökkentéséhez szükséges beruházások kísérik,
17. amennyiben a kölcsön célja az alábbi üzleti tevékenységek valamelyikének finanszírozása,
 - illegális gazdasági tevékenység (azaz olyan termelési, kereskedelmi vagy egyéb tevékenység, amely az alkalmazandó jogszabályok vagy szabályozás alapján illegális, ideértve az ember reprodukciós célú klónozását),
 - dohány és dohánytermékek gyártása, feldolgozása és forgalmazása,
 - atomerőművek leállítása és építése,
 - olyan elektronikus adatgyűjtési programok vagy megoldások kutatása, fejlesztése vagy a velük kapcsolatos technikai alkalmazások, amelyek célja a fenti pontokban említett tevékenységek támogatása, vagy amelynek célja az elektronikus információs hálózatokba való illegális belépés vagy az elektronikus adatok letöltésének elősegítése,
 - fosszilis tüzelőanyagok előállításával, feldolgozásával, szállításával, forgalmazásával, tárolásával vagy égetésével kapcsolatos beruházás
 - olyan épületkorszerűsítések, amelyek abszolút értékben nem csökkentik hazánk üvegházhatású gáz kibocsátását, kivéve azon épületek energiahatékonysági fejlesztéseit, amelyek jelenleg szilárd biomassza fűtési rendszert, valamint jelenleg és a fejlesztést követően is megújuló energiaforrás alapú fűtési rendszert alkalmaznak.
 - a 651/2014/EU bizottsági rendelet (1) 2. cikkének 18. pontjában meghatározottak szerinti nehéz helyzetben lévő vállalkozások, kivéve, ha a támogatást engedélyezik a rendkívüli körülmények kezelése céljából megállapított ideiglenes állami támogatási szabályok alapján vagy csekély összegű támogatás keretében az energiaköltségeket csökkentő beruházások támogatására az energetikai átállási folyamattal összefüggésben.
18. azonos projekt cél, ill. tevékenység megvalósítására irányuló támogatás iránti kérelem benyújtása esetén (kivéve, ha azt az igénylő visszavonja).

Az elszámolt kiadási tételekre – azaz a Projekt összes elszámolható költségére – vonatkozóan egy operatív program keretében többszörösen, illetve több operatív programból, vagy az Európai Unió intézményei, ügynökségei, közös vállalkozásai vagy más szervei által központilag kezelt, a tagállam ellenőrzése alá közvetlenül vagy közvetve nem tartozó (pl. Horizont Európa) uniós finanszírozás csak akkor vehető igénybe, amennyiben az összes támogatási formából nyújtott finanszírozás összege nem haladja meg a kiadási tétel teljes összegét.

Fentiek alapján a jelen Felhívás keretében benyújtott támogatási kérelem szerinti projekt

elszámolható költségei tekintetében további uniós finanszírozás igénybevételére nincs lehetőség.

17.4. A Hitelprogramban való részvétel további kizáró feltételei

1. A Végső Kedvezményezett mesterségesen teremti meg a Kölcsön jogosultság feltételeit.

A Hitelprogram keretében nem támogathatók a több kölcsönszerződésen keresztül finanszírozott, azon egymásra épülő, egymással összefüggő tevékenységek, amelyeket összességükben megítélve egy beruházási projekt keretében valósítana meg a Végső Kedvezményezett – de a Felhívásban maximálisan igénybe vehető kölcsönösszeg miatt – csak a Projekt feldarabolásával tudna a maximálisan meghatározott kölcsönösszeznél nagyobb Kölcsönhöz jutni.

Projektdarabolás gyanújának vizsgálata során részletesen értékelni szükséges, hogy miként járul hozzá minden egyes tevékenység külön-külön az adott prioritás tengely céljainak megvalósításához. Amennyiben ezen egyedi hozzájárulás nem bizonyítható, a Projektek nem minősülnek önálló műveletnek.

Nem folyósítható kölcsön olyan Végső Kedvezményezett ügyletének esetében, amely mesterségesen teremtette meg a támogatási jogosultság megszerzéséhez szükséges körülményeket annak érdekében, hogy a támogatási rendszer céljaival ellentétes előnyhöz jusson. Továbbá nem folyósítható Kölcsön olyan Végső Kedvezményezett részére, amelynek kapcsolódó támogatásban részesülő Projektjéről megállapították, hogy funkcionálisan nem önálló és/vagy mesterségesen teremtette a támogatási jogosultság megszerzéséhez szükséges körülményeket azzal a céllal, hogy a Hitelprogramban elérhető maximális kölcsönösszeznél nagyobb összegű Kölcsönhöz jusson.

Nem tekinthetők funkcionálisan önállóknak azok a Projektek, amelyek egyazon Projekt gyártási vagy műszaki folyamatainak vagy egy ingatlan mesterséges felosztása/részekre bontása révén jöttek létre.

2. Pénzügyi tranzakciók tilalma

A **kizárólag pénzügyi tranzakciót** megvalósító **továbbértékesítési célú eszközvásárlás** (ideértve az ingatlan vásárlását is) a Hitelprogram keretében **nem finanszírozható**, mivel az nem tekinthető hozzáadott értéket létrehozó életképes gazdasági tevékenységnek.

Ilyen pénzügyi tranzakciónak minősül minden olyan eszközbeszerzés, amely **kizárólag** abból a célból valósul meg, hogy a beszerző az eszköz piaci értékének növekedése, azaz az eszköz beszerzési áránál magasabb áron való értékesíthetősége céljából vásárolja meg. Nem minősül pénzügyi tranzakciónak az olyan eszközbeszerzés, ahol az eszköz a vállalkozás gazdasági tevékenységét szolgálja, a vállalkozási tevékenység hozzáadott értéket hoz létre, illetve nem változatlan formában kerül továbbértékesítésre. Tehát például egy **kizárólag továbbértékesítési célú, pénzügyi tranzakciót** megvalósító ingatlanvásárlás nem támogatható. Ezzel szemben a kiskereskedelmi tevékenység támogatható, amely fogalma szerint üzletszerű gazdasági tevékenység keretében termékek forgalmazása a végső felhasználó részére, ideértve a vendéglátást is.

Mivel a pusztán pénzügyi tranzakciót megvalósító műveletek nem valósítanak meg vállalkozásfejlesztést, nem hoznak létre hozzáadott értéket, ezért azok ellentétesek a Hitelprogram célkitűzéseivel.

18. Egyéb feltételek

18.1. Tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségek

A Végső Kedvezményezett a projekt megvalósítása során köteles a hatályos jogszabályokban meghatározott **tájékoztatási és nyilvánossági kötelezettségeknek** eleget tenni, a projektről és a támogatásról meghatározott módon és tartalommal információt nyújtani. Az ezzel kapcsolatos követelményeket a www.palyazat.gov.hu oldalról letölthető *„Pénzügyi eszközök végső kedvezményezettjeinek kommunikációs kötelezettségei a 2021-2027-es programozási időszakra vonatkozóan”* c. útmutató és az Arculati Kézikönyv Plusz tartalmazza. Ezen Hitelprogram kapcsán a tájékoztató tábla elkészítésekor a táblagenerátor használatának 2. lépésénél a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Plusz Operatív Programot szükséges kiválasztani. A kommunikációs kötelezettségek teljesítésének elmaradása – a CPR 50. cikk (3) bekezdése alapján – 3% szankcióval járhat.

<https://www.palyazat.gov.hu/informacio/kommunikacio-es-lathatosag/szechenyi-terv-plusz>

18.2. Horizontális szempontok érvényesítésével kapcsolatos elvárások, DNSH-elveknek való megfelelés

1. Általános elvárások

A táji, természeti, környezeti értékek védelmével, a klímaváltozás elleni küzdelemmel, az esélyegyenlőséggel, valamint a nők és férfiak közötti egyenlőséggel kapcsolatos elvek az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1060 Rendeletének 9. cikkében megfogalmazott horizontális elvek átfogó elemei, amelyek érvényesítése az Európai Unió fejlesztéspolitikájának kötelező része. Ezen elvek érvényesítése a horizontális elvárásokon²⁶ és követelményeken keresztül történik.

A horizontális elvárás, illetve követelmény megvalósítása, valamint a megvalósítás eredményességének nyomon követése érdekében végzett tevékenységek következtében felmerült költségek elszámolhatóak.

A projekt tervezése és megvalósítása során kérjük, vegye figyelembe, hogy a projektben létrehozott eredményeknek minden esetben meg kell felelniük az alábbi elvárásoknak:

- Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projektre vonatkozó európai uniós és hazai környezetvédelmi és esélyegyenlőségi előírásokat, jogszabályokat, az elővigyázatosság és a „ne okozz jelentős kárt”²⁷ elveket betartani, a projekt által érintett területen a védett környezeti, természeti és kulturális értékeket megőrizni, a fennálló vagy a beruházás során keletkezett környezeti kárt és az esélyegyenlőség szempontjából jogszabályba ütköző²⁸ nem-megfelelőséget legkésőbb a projekt megvalósítása során megszüntetni.
- Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2021/1058 rendelete (2021. június 24.) az Európai Regionális Fejlesztési Alapról és a Kohéziós Alapról 3. cikk (1) b) iv. pontnak (2. szakpolitikai

²⁶ A horizontális elvárások részletes ismertetése az Európai Unió forrású vállalati önálló és egyműveltes kombinált hitelprogramok Eljárási Rend 6. sz. - „A horizontális (környezetvédelmi, esélyegyenlőségi és a nők és férfiak egyenlőségét biztosító) követelmények” elnevezésű melléklete tartalmazza.

²⁷ „Ne okozz jelentős kárt” elv: a támogatott fejlesztés nem sérti jelentősen Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2020/852 rendelet 9. cikkben meghatározott egyik környezeti célkitűzést (az éghajlatváltozás mérséklése; az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás; a vízi és tengeri erőforrások fenntartható használata és védelme; a körforgásos gazdaságra való áttérés; a szennyezés megelőzése és csökkentése; a biológiai sokféleség és az ökoszisztémák védelme és helyreállítása) sem.

²⁸ 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról

célkitűzés) a következők révén: „az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás és a katasztrófakockázatok megelőzése, valamint a reziliencia előmozdítása, figyelembe véve az ökoszisztéma-alapú megközelítéseket”.

- Az európai uniós forrásból támogatott projektek kedvezményezettje köteles a projekt végrehajtása során az esélyegyenlőséget, a nők és férfiak közti egyenlőséget, valamint a Fogyatékkal élő Személyek Jogairól szóló ENSZ-egyezményt a 2010/48/EK tanácsi határozattal összhangban alkalmazni. A projektek végrehajtása során a fogyatékos személyeket megillető alapvető emberi jogokat – hozzáférhetőség biztosítása pl. akadálymentesítéssel és az ehhez kapcsolódó szabványok alkalmazásával – biztosítani kell;
- A fejlesztéshez kapcsolódó nyilvános eseményeken, kommunikációjában és viselkedésében a kedvezményezett esélytudatosságot fejezzen ki: ne közvetítsen szegregációt, csökkentse a csoportokra vonatkozó meglévő előítéleteket.

2. Témaszpecifikus elvárások

2.1. Klímaváltozás elleni küzdelemmel kapcsolatos elvárások

Amennyiben a projekt megvalósítása során a Kölcsönigénylő tervez infrastrukturális vagy ingatlan beruházást, amely legalább ötéves várható élettartamú, akkor a Kölcsönigénylőnek a tervezés során fel kell mérnie az éghajlatváltozás várható hatásait a beruházásra nézve, valamint a beruházás esetleges hatását az üvegházhatásúgáz-kibocsátásra, annak érdekében, hogy a projekt ellenálló legyen az éghajlatváltozással és a természeti katasztrófákkal szemben, és a projekt éghajlatra való negatív hatásai is kiküszöbölhetők legyenek. A projekt megvalósításával összefüggő fő éghajlatváltozási kihívásokat éghajlatváltozási reziliencia-vizsgálat elvégzésével szükséges felmérnie, melyhez a 2021-2027 közötti támogatási időszakra az „Útmutató az infrastrukturális projektek éghajlatváltozási reziliencia-vizsgálatának elvégzéséhez” (röviden: Klímareziliencia Útmutató) c. dokumentum nyújt segítséget.²⁹

A vizsgálat elvégzése

A hivatkozott Klímareziliencia Útmutató alapján összeállított, a Kölcsönkérelmi nyomtatvány „Egyszerűsített éghajlatváltozási rezilienciavizsgálat” elnevezésű nyilatkozatában található táblázat kitöltésével elvégzett előzetes értékelést szükséges végezni.

Fentiek alapján:

1. ha magas szintű érzékenység egyik szempontnál sem került kiválasztásra, akkor:

A Klímareziliencia Útmutató alapján elvégzett egyszerűsített éghajlatváltozási reziliencia-vizsgálat eredményei alapján a projekt keretében megvalósítani tervezett infrastruktúra-fejlesztésre irányuló projektelemek nem minősülnek magasan érzékenyek az éghajlatváltozás helyben várható hatásaival szemben, azaz a várható éghajlati paraméter változások semelyikével szemben sem mutat a projekt magas szintű érzékenységet egyetlen vizsgált szempontból sem.

²⁹ A Klímareziliencia Útmutató elérhetősége: <https://www.palyazat.gov.hu/programok/szechenyi-terv-plusz> oldalon a Kapcsolódó dokumentumoknál az Utmutato az eghajlatvaltozasi rezilienciavizsgalat elvegzeséhez_21-27.pdf elnevezésű dokumentum

2. ha legalább egy szempontnál magas szinten érzékeny lehetőség kerül kiválasztásra, akkor:

Mivel a Klímareziliencia Útmutató alapján elvégzett egyszerűsített éghajlatváltozási reziliencia-vizsgálat eredményei alapján a projekt keretében megvalósítani tervezett infrastruktúra-fejlesztésre irányuló projektelemek legalább egy vizsgált szempontból magas szinten érzékenyek az éghajlatváltozás legalább egyik, helyben várható hatásával szemben, a támogatásban részesülő projekt keretében a támogatást igénylő gondoskodik a tervezett fejlesztések *részletes klímaalkalmazkodási elemzéséről*, melynek elkészítéséhez a Klímareziliencia Útmutató 4.2.3. fejezete nyújt segítséget. A *részletes klímaalkalmazkodási elemzés* eredményeit a támogatást igénylő a projekt zárónyilatkozatában bemutatja. A klímaalkalmazkodási elemzést a projekt előkészítésével párhuzamosan kell elvégezni.

Amennyiben a projekt nem felel meg a klímaváltozás elleni küzdelemmel kapcsolatos elvárásoknak, szabálytalansági eljárást szükséges indítani.

2.2. A „ne okoz jelentős kárt” elv érvényesítéséhez kapcsolódó felhívás specifikus környezeti előírások

A Projektnek a 2021-2027 időszak operatív programjaiban meg kell felelniük a „Ne okoz jelentős kárt”, azaz (Do No Significant Harm) DNSH „ne okozzon jelentős kárt” elvnek. A Projektet a jelentős károkozás elkerülése érdekében a KEHOP Plusz DNSH elemzésével (elérhető a <https://www.palyazat.gov.hu/informacio/elemzesek/dnsh> weboldalon) összhangban szükséges végrehajtani.

A KEHOP Plusz OP DNSH elemzésének eredményei alapján az érintett fellépéstípusok az alábbi kiegészítő feltételek teljesülésével és a 2.3. alatti kötelező horizontális követelményekkel felelnek meg a „ne okoz jelentős kárt” elvnek:

(i) Az épületenergiahatékonysági beruházási cél megvalósítása esetén kötelező a madár- és denevérvédelmi szempontok érvényesítése a KEHOP Plusz DNSH elemzés szerinti elvárás:

Az épületek energiahatékonysági céllal végzett külső szigetelése során figyelembevételre kerülnek a **madár- és denevérvédelmi szempontok** (előzetes felmérés, munkák ütemezése a fajok zavarásának elkerülésével, fészkelő- és telelőüregek elzárása esetén megfelelő kivitelezésű és számú mesterséges odú kihelyezése szükséges). Amennyiben a kölcsönigénylő által igényelt hitelösszeghez tartozó támogatástartalom összege nem éri el a 100 millió forintot, az előzetes felmérést a kivitelező vállalkozó készíti, amennyiben az igényelt hitelösszeghez kapcsolódó támogatástartalom összege eléri, vagy meghaladja a 100 millió forintot az előzetes felmérés elkészítéséhez természetvédelmi szakértő bevonása szükséges.

Szakértő választható az Agrárminisztérium által vezetett névjegyzék alapján, <http://ttsz.am.gov.hu/szakertok/szemelyek>. Amennyiben kölcsönigénylő nem a névjegyzéki listán szereplő szakértőt választ, a szakértő névjegyzéki/kamarai vagy egyéb jogosultságot igazoló dokumentumát is csatolni szükséges az előzetes felmérés mellé.

Elszámolható költségek: Szakértői költség, a mesterséges fészkelőhelyek, odúk és kihelyezésük költségei.

A tevékenység elvégzésének igazolása: A megvalósított intézkedéseket a projektzáró nyilatkozatban szükséges bemutatni például a fotódokumentációval alátámasztott előzetes felmérés dokumentumának, valamint a kihelyezett mesterséges odúkról készült

fotódokumentáció mellékelésével, illetve a megtett egyéb intézkedésekről készült dokumentum projektzáró nyilatkozathoz történő csatolásával.

(ii) **Minden 150 m Ft-nál nagyobb összköltséggel építési-bontási tevékenységet** megvalósító projekt esetében kötelező a 2.3.1. pont szerinti Újrahasznosítás az építési beruházás során horizontális követelmény teljesítése, amelynek során legkésőbb a kiviteli terv elkészítése keretében **újrahasznosítási tervet kell készíteni**, amiben meg kell vizsgálni az építéssel, illetve bontással járó beavatkozások során az újrahasznosított, újrafelhasznált anyagok és/vagy melléktermékek felhasználási lehetőségeit.

2.3. Környezet- és természetvédelemi, illetve Esélyegyenlőségi elvárások

A Hitelprogram esetében minden leszerződött projektre vonatkozóan kötelező a horizontális elveknek való megfelelés.

A hitelhez kapcsolódó támogatástartalom ³⁰ összegétől függően az alábbiakban megadottak alapján kell teljesíteni környezet-, és természetvédelmi követelményeket, illetve esélyegyenlőségi követelményeket. Végső kedvezményezett a kölcsönkérelmi nyilatkozatban választhat, hogy a kölcsönkérelem benyújtásakor várható támogatástartalom összege alapján mely, lentiekben felsorolt környezet-, természetvédelmi és/vagy esélyegyenlőségi követelménynek kíván eleget tenni. A választott vállalatoknak való megfelelést a projektzáró nyilatkozatban szükséges bemutatni.

Amennyiben egy Kölcsönigénylőnek a projektje keretében támogatott tevékenységből adódóan a „ne okozz jelentős kárt elvnek” való megfelelés érdekében kötelezően teljesítendő elvárás egyben jelen fejezetben szereplő választható követelménynek is minősül, úgy a kötelezően teljesített elvárás jelen fejezetben szereplő választható követelmények számát csökkentheti.

Várható támogatástartalom	Követelmények száma
50 millió Ft alatt	-
50 – 100 millió Ft között	Legalább 1 db 1 db környezet-, természetvédelmi követelmény és / vagy 1 db esélyegyenlőségi követelmény

³⁰ A támogatástartalom a piaci kamatlábbal számított kamatelemek jelenértékének és a kedvezményes kamattal ténylegesen megfizetendő kamatelemek jelenértékének a különbsége. Az igényelt kölcsönhöz kapcsolódó támogatástartalom pontos mértékének kiszámításában az MFB honlapján lévő kalkulátor, vagy a kölcsönkérelem benyújtására választott MFB Pont Plusz fiók nyújt segítséget.

100 millió Ft felett	Legalább 2 db Min. 1 db környezet-, természetvédelmi követelmény ÉS min. 1 db esélyegyenlőségi követelmény
----------------------	---

A választható környezet-, természetvédelmi követelmények:

2.3.1. Újrahasznosítás az építési beruházás során

Nettó 150 M Ft-ot meghaladó építési költség esetén, **kötelezően teljesítendő horizontális követelmény** (Kivitelezés során felhasznált újrahasznosított, újrafelhasznált anyagok és/vagy melléktermék anyagok összesített aránya min. 30%. Építési, bontási hulladék min. 70 tömegszázalékának előkészítése újrahasználatra, újrafeldolgozásra, vagy egyéb anyaghasznosításra.)

- **A tevékenység tartalma:** A Kedvezményezettnek a 150 m Ft-nál nagyobb összköltségű építési beruházást megvalósító projekt esetében legkésőbb a kiviteli terv elkészítése keretében Újrahasznosítási tervet kell készíttetnie, amiben meg kell vizsgálni az építéssel, illetve bontással járó beavatkozások során az újrahasznosított, újrafelhasznált anyagok és/vagy melléktermékek felhasználási lehetőségeit.
- A terv célja az, hogy
 - o az újrahasznosított, újrafelhasznált anyagok és/vagy melléktermékek beépített aránya tömegszázalékban összesen elérje a legalább 30%-ot a kivitelezés során, és
 - o a kivitelezés során a keletkező nem veszélyes építési és bontási hulladékok (a 17 05 04 azonosító kódú föld és kövek kivételével) legalább 70 tömegszázaléka esetében megtörténjen az előkészítés újrahasználatra, újrafeldolgozásra, vagy egyéb anyaghasznosításra.
- Amennyiben valamelyik cél elérése a beruházás adottságai miatt nem lehetséges, akkor a tervben meg kell határozni a maximális elérhető arányt, és a fenti arány elérését akadályozó okokról, valamint az elérhető maximális arányról a kiviteli tervet jegyző vezető tervezőnek nyilatkoznia kell az Újrahasznosítási Terv részeként.
- A kivitelezés során az Újrahasznosítási terv szerint kell eljárni.
- **Elszámolható költségek:** Az Újrahasznosítási terv elkészítésének költsége.
- **A tevékenység elvégzésének igazolása:** A követelmények teljesítését az Újrahasznosítási terv benyújtásával kell igazolni, továbbá a kivitelezés során a műszaki ellenőrnek kell nyilatkozatban igazolnia, hogy a kivitelezés az Újrahasznosítási terv alapján valósult meg.

2.3.2. Újrahasznosítás eszközbeszerzés során

- **A tevékenység tartalma:** Amennyiben a projekt része tárgyi eszköz beszerzés, a korábbi eszközpark lecserélése esetében Kedvezményezett felméri a leselejtezett eszközök újrahasznosítási lehetőségeit, és kialakítja azokat a csatornákat, ahol ezek az eszközök még hasznosításra átadhatóak (azonban az átadásból sem értékesítés útján, sem egyéb úton nem keletkezhetsz a kedvezményezettnek bevétele).

A tevékenység keretében Kedvezményezett újrahasznosítási tervet készít, amelyben felméri a leselejtezett eszközök és a projekt keretében beszerzett eszközök csomagolóanyagának újrahasznosítási, újrafeldolgozási, újrahasználati lehetőségeit, és kialakítja azokat a

csatornákat, ahol ezek az eszközök még hasznosításra átadhatóak (pl. jótékonyági adományozás).

Ezzel az intézkedéssel csökkenthető az eszközbeszerzések miatt a régi, bár karbantartást követően még használható eszközök leselejtezése során keletkező hulladék mennyisége.

(Példa: régi számítógépek, laptopok, egyéb IT eszközök jótékonyági szervezeteknek adományozása). Ennek megfelelően eszközbeszerzést megvalósító projekt esetében legkésőbb a Záró Beszámoló benyújtásáig a Kedvezményezett:

- a záró beszámolóhoz benyújtja az Újrahasznosítási tervet, amiben megvizsgálja a selejtezés során az újrahasznosított, újrafelhasznált eszközök és/vagy csomagolóanyag felhasználási lehetőségeit, majd az abban foglaltakat végrehajtja, a Záró Beszámoló keretében erről jelentést tesz, az átadott eszközök/csomagolóanyag mennyiségét igazolja.

Újrahasznosítási terv készítői lehetnek:

Környezetvédelmi tanácsadók és szakértők; Hulladékkezelési szakértők; Környezetvédelmi szervezetek és nonprofit szervezetek; Környezetvédelmi tanácsadó cégek.

Amennyiben a leselejtezésre kerülő eszközök ingyenesen (pl. jótékonyág) továbbadásra kerülnek: Átadás-átvételi jegyzőkönyv az átadott eszközökről

- **Elszámolható költség:** A tevékenység elvégzéséhez kapcsolódó költségek, beleértve az érzékeny adatok eltávolításának költségeit, újrahasznosítási terv elkészítésének költsége, a tervben foglaltak végrehajtásához kapcsolódó költségek.

- **A tevékenység elvégzésének igazolása:** A követelmények teljesítése során figyelembe vehető igazolások:

- Újrahasznosítási terv,

Illetve, amennyiben a terv alapján releváns:

- Átadás-átvételi jegyzőkönyv (átvevő részére ingyenesen történő átadás),
- Hivatalos hulladékgazdálkodási tevékenységet folytató átvevő által kiállított cégszerű igazolás a leadott csomagolóanyag) tömegéről.

2.3.3. A fényszennyezés elkerülése (Egyszerűsített követelmény)

A tevékenység tartalma: A Kedvezményezettnek az 50m Ft-nál nagyobb összköltségű építési beruházást megvalósító projekt esetében biztosítania kell, hogy a kivitelezés során csak olyan kültéri lámpatestek kerülnek beépítésre, amelyek nem terítik fényüket a vízszintes sík fölé.

Elszámolható költségek: -

A tevékenység elvégzésének igazolása: A követelmény teljesítését a műszaki ellenőrnek kell nyilatkozatban igazolnia a záróbeszámoló elfogadásáig.

2.3.4. Természetvédelmi szakértő alkalmazása a projektben

- **A tevékenység tartalma:** A kedvezményezett természetvédelmi vagy tájvédelmi szakértői jogosultsággal rendelkező szakértőt von be a projekt végrehajtásába, aki a fejlesztéssel érintett természeti értékek védelmét segíti.
- **Elszámolható költség:** A szakértői szolgáltatás költsége, illetve a szakértő bérköltsége elszámolható költség.
- **A tevékenység elvégzésének igazolása:** A követelmény teljesítése a természetvédelmi, illetve tájvédelmi szakértői szerződésével és az elszámolt időszakban elvégzett tevékenységeiről, az

érvényesített természet-, illetve tájvédelmi szempontokról készített írásos beszámolóval igazolható.

2.3.5. A kerékpáros közlekedés ösztönzése

- **A tevékenység elvárt tartalma:** A kedvezményezett köteles gondoskodni arról, hogy a fejlesztett ingatlan kerékpáros közlekedéssel is könnyen elérhető legyen. Ennek érdekében a kedvezményezett köteles a közterületről elérhető kerékpártárolót létesíteni az ingatlanon a kerékpárral közlekedők számára, és mosdóval rendelkező öltöző helyiséget kialakítani munkavállalói számára, amennyiben ilyen helyiséggel még nem rendelkezik. A kerékpártárolót a Kerékpáros Klub által kiadott műszaki ajánlásnak, valamint az e-UT 03.04.13:2019 „Kerékpározható közutak tervezése” c. Útügyi Műszaki Előírás 7. Kerékpártárolás c. fejezetének megfelelően kell megtervezni és kivitelezni. Amennyiben az ingatlanon meglévő kerékpártárolók nem a műszaki javaslatoknak megfelelően állnak rendelkezésre (pl.: spirál alakú keréktámasz), szükséges azok korszerűsítése, cseréje a javasolt műszaki paramétereknek megfelelően.
- **Elszámolható költségek:** A kerékpártárolóra, öltözőhelyiségre jutó tervezési, kivitelezési és eszközbeszerzési költségek.
- **A tevékenység elvégzésének igazolása:** A követelmény figyelembevételét a műszaki ellenőr által kiállított nyilatkozattal kell igazolni.

2.3.6. Részvétel fenntarthatósági képzésben

- **A tevékenység tartalma:** A kedvezményezettnek a projekt záró beszámolójának benyújtásáig fenntarthatósági témakörben szervezett képzést kell biztosítani a támogatott szervezet legalább 2 fő munkavállalója számára. Javasolt legalább a projektmenedzser, felső- és középvezető pozíció delegálása, de minden munkakörben dolgozó munkavállaló számára javasolt a részvétel. A fejenként legalább 6 óra időtartamú képzés nyilvántartott felnőttképző szervezetnél vehető igénybe. A képzést lehetőség szerint személyes formában kell megszervezni, de ha ezt a járványügyi kockázat indokoltá teszi, a képzés online formában is megtartható.
- **Elszámolható költség:** A képzés részvételi és vizsgadíja
- **A tevékenység elvégzésének igazolása:** A felnőttképző szervezet által kiállított, a képzés sikeres elvégzését igazoló dokumentum (pl. oklevél, tanúsítvány, bizonyítvány). Végző kedvezményezett által kiadott nyilatkozat a képzésben résztvevő személyekről.

2.3.7. A szelektív hulladékgyűjtés bevezetése

- **A tevékenység tartalma:** A kedvezményezett biztosítja a szelektív hulladékgyűjtést a projekt megvalósítási helyszínén termelődő papír, műanyag, színes és fehér üvegek, fém hulladék elkülönült gyűjtésével és hivatalos hulladékkezelési szolgáltató általi elszállításával.
- **Elszámolható költség:** Szelektív hulladéktárolók beszerzési költsége, szelektív hulladéktároló terület kialakításához szükséges tervezési, kivitelezési költségek, hivatalos hulladékkezelővel kötött szerződés alapján a szolgáltató felé a projekt befejezési időpontjáig kifizetett díjak. Szelektív hulladékgyűjtéshez kapcsolódó tudásmegosztás költségei (képzések, műhelyek, konferenciák, megbeszélések).
- **A tevékenység elvégzésének igazolása:** A hulladékgyűjtő terület kiépítése és hulladékgyűjtő edények beszerzése (amennyiben ez utóbbi költséggel jár): a kivitelezési szerződés és annak

műszaki leírása, kivitelezési számla. Az edénybeszerzés esetében megrendelés és számla. A szelektív hulladékgyűjtéshez kapcsolódó tudásmegosztás költségei: Képzési/előadási megrendelő, résztvevők névsora, előadó prezentációs díjáról a számla. Hulladékkezelővel kötött szerződés az elszállításról. Amennyiben a megvalósítási helyszín egy olyan létesítmény része, amelyben a létesítményüzemeltető személye nem azonos a kedvezményezettel, és a létesítményüzemeltető szerződött a hulladékkezelővel a szelektív hulladék elszállítására vonatkozóan, abban az esetben kérjük olyan szerződés / megállapodás benyújtását, amely fentieket alátámasztja. Amennyiben a települési önkormányzat ellenszolgáltatás nélkül elvégzi a szelektív hulladék elszállítását a megvalósítási helyszínről, abban az esetben az önkormányzat erről szóló igazolása. A hulladékelszállításra vonatkozóan kötött szerződés, igazolás, díjfizetési bizonylatok. A kedvezményezett a záró beszámolóhoz fényképes dokumentációt köteles csatolni az kialakított szelektív hulladékgyűjtőről

Megjegyzés: jelen követelmény esetében kiemelten felhívjuk a kedvezményezettek figyelmét arra, hogy olyan sajátosság, ami a támogatást igénylőt már a projekt megkezdésének időpontjában is jellemezte, nem fogadható el a követelmény teljesítéseként. Elfogadható ugyanakkor meglévő sajátosság – a pályázati felhívásban előírt követelményeknek megfelelő – fejlesztése. A vállalt követelmény teljesítésének elfogadásához az elért hozzáadott értéket, az előrelépést be kell mutatni és alá kell támasztani. Tehát, ha már a projekt megvalósítási időszakát megelőző időponttól kezdve biztosított volt együttesen a papír alapú, műanyag alapú, színes üvegek, fehér üvegek, fém hulladék gyűjtése, tárolása és hivatalos hulladékkezelési szolgáltató általi elszállítása, abban az esetben nem élhet jelen szempont figyelembevételével, viszont ha a felsoroltak csak részben álltak a projektkezdés előtt a kedvezményezett rendelkezésére, abban az esetben a hiányzó elemek beszerzése elszámolható, a szempont teljesítése figyelembe vehető.

A választható esélyegyenlőségi követelmények:

2.3.8. Vezetők, munkatársak részvétele esélyegyenlőségi képzésben

- **A tevékenység elvárt tartalma:** A kedvezményezett vezető tisztségviselői, illetve alkalmazottként foglalkoztatott munkatársai (legalább 2 fő) – személyesen vagy online – esélyegyenlőségi képzésen vesznek részt minimum 6 óra terjedelemben. A képzés a kirekesztettség magas kockázatával jellemezhető célcsoportba (kiemelten a romák, családosok, megváltozott munkaképességű személyek, idősek és pályakezdő fiatalok) tartozó személyek speciális sajátosságaira fókuszál. Olyan sajátosságok általános megismerése a cél, amely munkavállaláshoz kapcsolódóan, szolgáltatás igénybevétele vagy infrastruktúra használata során jelenik meg. A képzés nyilvántartott felnőttképző szervezetnél vehető igénybe.
- **Elszámolható költség:** Képzés részvételi és vizsgadíja
- **A tevékenység elvégzésének igazolása:** A felnőttképző szervezet által kiállított, a képzés sikeres elvégzését igazoló dokumentum (pl. oklevél, tanúsítvány, bizonyítvány). Végző kedvezményezett által kiadott nyilatkozat a képzésben résztvevő személyekről.

2.3.9. Vezetők, munkatársak részvétele nemek közötti esélyegyenlőségi képzésben

- **A tevékenység elvárt tartalma:** A kedvezményezett vezető tisztségviselői, illetve alkalmazottként foglalkoztatott munkatársai (legalább 2 fő) nemek közötti esélyegyenlőségi képzésen vesznek részt személyesen vagy online, minimum 6 óra terjedelemben. A képzés a

nemek közötti esélyegyenlőség foglalkoztatásban, munkaszervezésben, szolgáltatások igénybevételeiben, infrastruktúra használatában való érvényesítésére fókuszál. A képzés nyilvántartott felnőttképző szervezetnél vehető igénybe.

- **Elszámolható költség:** Képzés részvételi és vizsgadíja
- **A tevékenység elvégzésének igazolása:** A felnőttképző szervezet által kiállított, a képzés sikeres elvégzését igazoló dokumentum (pl. oklevél, tanúsítvány, bizonyítvány). Végső kedvezményezett által kiadott nyilatkozat a képzésben résztvevő személyekről.

2.3.10. Család- és gyermekbarát projektelemek

- **A tevékenység elvárt tartalma:** A kedvezményezett felügyeletet nem biztosító család- és gyermekbarát projektelemeket valósít meg, ezek közé tartozik a belső gyerekjátszó, etető, pelenkázó (gyerekgondozási helység), családi gépjármű parkolóhely, gyermek-higiénia, szabadtéri gyerekjátszó. Ezek a projektelemek elérhetők a kedvezményezett alkalmazottai, partnerei és kliensei, illetve családjuk számára.
- **Elszámolható költség:** Beszerzési, beruházási költségek.
- **A tevékenység elvégzésének igazolása:** Kedvezményezetti nyilatkozat a megvalósított fejlesztés tartalmáról (család- és gyermekbarát projektelemek felsorolása), illetve a fejlesztéssel érintettek köréről. Fotó a használatba vett, illetve telepített projektelemekről.

A vállalatokat a kölcsön igényléssel egy időben benyújtott nyilatkozattal szükséges megtenni.

2.3.11. Rugalmas és alternatív foglalkoztatási formák

- **A tevékenység elvárt tartalma:** A kedvezményezett olyan rugalmas, illetve alternatív foglalkoztatási formákban való munkavállalást tesz lehetővé a dolgozói számára (különös tekintettel a gyermekgondozáshoz kapcsolódó ellátás, támogatás /pl. GYES, GYED/ igénybevétele után visszatérő, valamint a kisgyermekes szülőkre), amelyre a projektet megelőzően nem volt lehetőség. Ilyen foglalkoztatási forma például: részmunkaidő, távmunka, tandem-állás, rugalmas munkaidő, munkaidőbank, megosztott munkakör, csúsztható munkakezdés. Ehhez végrehajtja a szükséges munkaszervezeti, humánerőforrás-gazdálkodást igénylő átalakításokat, szervezetfejlesztést.
- **Elszámolható költség:** Szervezetfejlesztési és egyéb szolgáltatói költség.
- **A tevékenység elvégzésének igazolása:** A rugalmas, illetve alternatív foglalkoztatási formák lehetőségét biztosító, az átalakítást, változásokat rögzítő dokumentáció (pl.: kollektív szerződés, ennek hiányában releváns szabályzat). Nyilatkozat a projekt keretében kialakított rugalmas, illetve alternatív foglalkoztatási formák valamelyikében dolgozó munkavállalók számáról a projekt kezdetekor, illetve fizikai befejezésekor.

3. Alapjogi Charta

Az Alapjogi Charta felsorolja azokat az alapvető jogokat, amelyeket az Európai Uniónak és a tagállamoknak az uniós jogszabályok végrehajtása során tiszteletben kell tartaniuk. Az Alapjogi Charta megtalálható ezen a linken és a www.palyazat.gov.hu Programok / Széchenyi Terv Plusz oldalán a Kapcsolódó dokumentumok között is.

Az Európai Unió Alapjogi Chartájában elismert jogok, szabadságok és elvek érvényesítését a projektek tervezése és végrehajtása során is biztosítani kell. Ezért kérjük, hogy a projekt tervezése és végrehajtása során fokozott figyelmet fordítson az Alapjogi Chartában rögzített alapjogok érvényesítésére, bizonyosodjon meg arról, hogy a tervezett projektben az alapjogok nem sérülnek, azok érvényesítése biztosított. Az EU Alapjogi Chartájának történő megfelelés tekintetében

kiválasztási előfeltétel annak vizsgálata, hogy a támogatási kérelem kapcsán merült-e fel Alapjogi Chartát érintő jogsérelem gyanúja. A vizsgálat elsősorban a hivatalosan rendelkezésre álló információk, illetve az Arachne+ Kockázatértékelő Eszköz alapjogokat érintő negatív információi alapján történik. További információkat az Arachne+ rendszerről az Eljárási Rend tartalmaz.

Felhívjuk a figyelmet, hogy a 2021–2027 programozási időszakban az egyes európai uniós alapokból származó támogatások felhasználásának rendjéről szóló 256/2021. (V. 18.) Korm. rendelet (a továbbiakban Korm. rendelet) rendelkezései alapján, ha az Alapjogi Chartában szereplő jogok és alapelvek valamelyike a támogatott projektek végrehajtása során sérülne, az MFB Zrt. gondoskodni fog az erre irányuló panasz benyújtásának lehetőségéről és a panasz kivizsgálásáról (alapjogibejelentés@mfb.hu).

19. Eredményességi kritérium

A Projektmegvalósításkor, de legkésőbb a Türelmi idő lejáratá előtti 60. napig benyújtott dokumentumok alapján a türelmi idő lejáratát megelőző 30. napig kerül sor a kölcsönrész és a vissza nem térítendő támogatás jogosultságának ellenőrzésére az Eredményességi kritérium vizsgálatával.

19.1. Eredményességi kritérium Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása alcél esetében

Felhívjuk a figyelmet, hogy a legalább 30%-os primerenergia-megtakarítás, illetve legalább a 30%-os CO₂ kibocsátás csökkenés elérése alapjogosultsági feltétele a kölcsönrész és a vissza nem térítendő támogatás igénybevételének, tehát az ettől való elmaradás esetén szabálytalanná válik a Projekt és a teljes folyósított Finanszírozási összeg visszakövetelésre kerül az Eljárási Rendszerben foglaltak szerint.

Az Eredményességi kritériumok teljesítésének igazolására a Projekt megvalósítását követően szükséges benyújtani az ingatlanról készült hiteles energetikai tanúsítványt és a komplex³¹ beruházásról vagy a technológiai korszerűsítésről készült energetikai auditot, azaz az előírt záró dokumentációt.

Az eredményességméréskor vizsgálandó az alábbi mutató:

Eredményességi kritérium megnevezése	Mértékegység	Célérték
Mikro-, kis- és középvállalkozások energiahatékonyság támogatása esetében Energiahatékonysági fejlesztések által elért primerenergia-felhasználás csökkenés	%	30
Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás támogatása esetében éves ÜHG csökkenés (tCO ₂ e/év) CO ₂ kibocsátás csökkenés	%	30

A vállalt eredményességi kritériumról a Kölcsönigénylő a Kölcsönkérelem benyújtásakor nyilatkozik, annak módosítására a Kölcsönkérelem bírálatát követően nincs lehetőség.

³¹ épületenergetikai és folyamat/ technológiakorszerűsítést is tartalmazó beruházás

Éves elsődleges energiafogyasztás csökkenés (ebből: lakóépületek, középületek, vállalkozások, egyéb): A támogatott szervezetek teljes éves primerenergia-fogyasztása. Gépek, gyártási folyamatok, technológia korszerűsítés esetében a 30%-os primerenergia-megtakarítást az adott gép, illetve gyártási folyamat tekintetében szükséges elérni, nem a teljes telephelyre vetítve.

Számítási mód: A korszerűsítéssel érintett épület, illetve folyamat beruházás megvalósítását megelőző (kiinduló/előzetes) és az energiahatékonysági fejlesztések hatására bekövetkező (záró) állapotára elkészített energetikai tanúsítványokban, energetikai auditokban rögzített éves elsődleges energiafogyasztások különbözete.

Indikátor igazolásának módja: A bázis értéket és a célértéket az Európai Parlament és Tanács az épületek energiahatékonyságáról szóló (EU) 2024/1275 irányelvvel [a továbbiakban: (EU) 2024/1275 irányelv] összhangban kell dokumentálni.

Alátámasztó dokumentum: energetikai tanúsítvány, alacsonyabb energiafogyasztású gépek, eszközök beszerzése, illetve komplex beruházás esetén energetikai audit energiahatékonysági fejlesztés előtt (bázis évre vonatkozó adat) és után (energiahatékonysági fejlesztést követő 1 év).

Az üvegházhatású gázok becsült éves csökkenése: A fejlesztések hatására bekövetkező üvegházhatást okozó gázkibocsátás csökkenés mértéke ($\text{tCO}_2\text{e/év}$ egyenértékben), a fel nem használt primerenergia mennyisége alapján. A támogatott projektek teljes becsült üvegházhatásúgáz-kibocsátása. A bázisérték a beavatkozás megkezdése előtti évben becsült ÜHG-kibocsátás szintjére vonatkozik, a célérték pedig a beavatkozás befejezését követő évben elért energiateljesítmény alapján becsült teljes ÜHG-kibocsátásként számítható ki. A beruházással érintett épület/technológiai folyamat beruházás megvalósítását megelőző (kiinduló) illetve a beruházás megvalósítását követő (záró) állapotára elkészített energetikai tanúsítványokban/auditokban rögzített értékek alapján (azok különbségeként) határozható meg az értéke.

Definíció, számítási mód: A beruházással érintett épület/technológiai folyamat beruházás megvalósítását megelőző kiinduló állapotra vonatkozó hiteles energetikai tanúsítványban/auditban és az energiahatékonysági fejlesztések hatására bekövetkező, záró hiteles energetikai tanúsítványban/auditban rögzített éves elsődleges (primer) energiafogyasztások, vagy üvegházhatású gázok kibocsátás különbözetének a kiinduló állapothoz viszonyított aránya (a számított összesített energetikai jellemzők közti különbségnek a beruházással érintett épület fűtött alapterületével megszorozott értéke, elosztva a kiinduló állapot számított összesített energetikai jellemzőnek a beruházással érintett épület fűtött alapterületével megszorozott értékével).

Indikátor igazolásának módja: felhasznált energiamennyiség igazolása energetikai tanúsítvány, energiahatékonyabb gépek, eszközök alkalmazása esetén energetikai audit segítségével és ez alapján az indikátor számítási módja szerinti számítás benyújtása.

Alátámasztó dokumentumok: a megvalósított energetikai korszerűsítés előtt (kiindulási állapotról) és után (záró állapotról) készített ingatlan esetében Hiteles Energetikai Tanúsítvány, vagy komplex beruházásról, illetve a technológiai korszerűsítésről készült energetikai audit.

19.2. Eredményességi kritérium Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása alcél esetében

Felhívjuk a figyelmet, hogy amennyiben a kölcsönszerződésben a munkahelymegtartásra vonatkozóan meghatározott eredményességmérési kritérium célértéke nem teljesül, a teljes

folyósított Finanszírozási összeg kamatmentes kölcsönné alakul (azaz nem jár a vissza nem térítendő támogatás).

Az eredményességméréskor vizsgálandó az alábbi mutató:

Eredményességi kritérium megnevezése	Mértékegység	Célérték
A vállalt fejlesztési cél megvalósulását követő munkahelymegtartás	FTE	Eléri vagy meghaladja a bázisértéket

Munkahelymegtartás

Definíció, számítási mód:

A kölcsönkérelem benyújtását megelőző 12 hónapra számított FTE érték és a projekt befejezését követő 12 hónapra számított FTE értéke nem változik, vagy magasabb, mint a projekt megkezdése előtti érték.

A meglévő munkahelyeket a projekt befejezését követő egy évig meg kell tartani. Az éves FTE meghatározása az egy év (12 hónap) során ténylegesen ledolgozott munkaórák aránya, osztva az egyén vagy csoport által ugyanabban az időszakban általánosan ledolgozott órák számával. Főszabály szerint egy személy évente legfeljebb egy FTE-t teljesíthet. Az általánosan ledolgozott órák számát a nemzeti jogszabályok szerint előírt/jogszabályon alapuló munkaidő alapján kell meghatározni. A főállású személyt a foglalkoztatási státusza, a szerződés típusa (teljes munkaidős vagy részmunkaidős) alapján kell azonosítani.

Alátámasztó dokumentumok: végső kedvezményezett belső munkaügyi nyilvántartása, vagy a NAV-tól generált foglalkoztatási adatok alapján előállított adat.

20. Indikátorok

A Végső Kedvezményezettek Projektjeik megvalósításával hozzájárulnak a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Pluszban foglalt alábbi célok teljesítéséhez.

20.1. Indikátorok Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása esetében

Jelen termék esetében projektszinten nem releváns.

Ezen indikátorokra vonatkozóan a Végső Kedvezményezetteknek projektszinten nem szükséges elérendő célértéket meghatározni. Az indikátorokra vonatkozó részletes szabályokat a Felhívás részét képező, 1. sz. melléklete az „Indikátor adatlap” tartalmazza.

Szakpolitikai mutató neve	Alap	Mértékegység	Típusa	Azonosító	Része-e műszaki-szakmai tartalomnak (Igen/Nem)	Célérték tervezése szükséges (Igen/Nem)
Pénzügyi eszközök által támogatott vállalkozások (ebből: mikro-, kis-, közép-, nagyvállalkozás)	IÁA	vállalkozás	közös kimeneti	RCO03	Nem	Nem

Indikátor neve	Alap	Mérték-egység	Típusa	Azonosító	Része-e műszaki-szakmai tartalomnak (Igen/Nem)	Célérték tervezése szükséges (Igen/Nem)
Támogatott vállalkozások (ebből: mikro, kis, közepes, nagy)	IÁA	vállalkozás	közös kimeneti	RCO01	Nem	Nem

20.2. Indikátorok Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása esetében

A Végső Kedvezményezettek projektjeik megvalósításával hozzájárulnak a Környezeti és Energiahatékonysági Operatív Program Pluszban foglalt alábbi indikátorok teljesítéséhez. Ezen indikátorokra vonatkozóan a Végső Kedvezményezetteknek projektszinten nem szükséges elérendő célértéket meghatározni. Az indikátorokra vonatkozó részletes szabályokat a Felhívás részét képező, 2. sz. melléklete az „Indikátor adatlap” tartalmazza.

Szakupolitikai mutató neve	Alap	Mérték-egység	Típusa	Azonosító	Része-e műszaki-szakmai tartalomnak (Igen/Nem)	Célérték tervezése szükséges (Igen/Nem)
Támogatott vállalkozások (ebből: mikro-, kis-, közepes-, nagy)	IÁA	vállalkozás	közös kimeneti	RCO01	Nem	Nem

Indikátor neve	Alap	Mérték-egység	Típusa	Azonosító	Része-e műszaki-szakmai tartalomnak (Igen/Nem)	Célérték
Támogatott vállalkozások (ebből: mikro, kis, közepes, nagy)	IÁA	vállalkozás (darab)	közös kimeneti	RCO01	Nem	Nem

21. Állami támogatás formája

A Hitelprogram keretében nyújtott kölcsön állami támogatásnak, formáját tekintve kedvezményes kamatozású Kölcsönnek és ahhoz kapcsolódó Vissza Nem Térítendő Támogatásnak minősül. Az állami támogatásról szóló igazolást a vállalkozásnak, mint az állami támogatás Végső Kedvezményezettjének a nyújtott Kölcsön és Vissza Nem Térítendő Támogatás támogatástartalmáról és a támogatási kategóriáról MFB Zrt. adja ki.

A Végső Kedvezményezett minden támogatási formára és forrásra vonatkozóan elkülönített nyilvántartást köteles vezetni, amennyiben más támogatott program keretében, illetve más támogatott eszköz révén támogatásban részesül.

A Hitelprogram keretében támogatható tevékenységek a 2021-2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló 638/2023 (XII.28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: 638/2023 (XII.28.) Korm. rendelet) alapján uniós versenyjogi szempontból az alábbi jogcímen, a következő támogatási kategóriákra vonatkozó előírások alapján valósíthatók meg:

Támogatható tevékenység	Támogatás jogcíme	Támogatási kategória
13.3. szakasz és a 14.3 szakasz szerinti - projektelőkészítés, tervezés költségei, energetikai tanúsítás, auditálás költségei - új tárgyi eszköz beszerzése (ezen belül IKT eszközök) - immateriális javak beszerzése - építési műszaki ellenőri szolgáltatás költsége - biztosítékok jogi, közjegyzői, bankköltségek - a fejlesztés tárgyára vonatkozó, az üzembe helyezést követően felmerülő vagyonbiztosítás díja - horizontális követelmények méréséhez és teljesítéséhez igénybe vett szolgáltatások díja - a felhívás által előírt nyilvánosság biztosításának költségei - jogi, közjegyzői költségek - projektmenedzsment költségek 13.3 szakasz szerinti - terület-előkészítés költségei - építési költségek (korszerűsítést) 14.3 szakasz szerinti	638/2023 (XII.28.) Korm. rendelet 12. § 22. pontja	általános csekély összegű (de minimis) támogatás [638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet I-II. fejezet és 53. alcím]

- építési költségek (új építés, átalakítás, bővítés, korszerűsítést) - egyéb mérnöki és szakértői díjak, tanácsadási költségek - képzéshez kapcsolódó költségek - marketingeszközök fejlesztési költsége - piackutatás költsége - minőség-, környezet- és egyéb irányítási rendszerek beszerzése - rendezvényszervezés és kapcsolódó ellátási költségek, reprezentációs költségek kapcsolódó járulékokkal együtt - projektmegvalósításhoz kötődő bérleti díjak - hatósági igazgatási, szolgáltatási díjak, illetékek - képzés és képzési anyagok költsége 13.1.2. szakasz 2. pontja és 13.2.2. szakasz 3.pontja szerinti - járulékos infrastrukturális beruházások 13.2.2. szakasz 1. pontja szerinti - termelésoptimalizációs és információs technológiai megoldások 14.1. szakasz szerinti - zöld technológiák gyártását szolgáló tevékenységének bővítését, fejlesztését szolgáló technológiai korszerűsítést eredményező új tárgyi eszközök és gépek, berendezések beszerzése 14.1.1. szakasz - a) pontja szerinti körforgásos termék tervezés és gyártás - b) pontja szerinti körforgásos használat - c) pontja szerinti körforgásos értékviszanyerés		
--	--	--

- d) pontja szerinti körforgásos megoldásokat támogató technológiák működtetéséhez szükséges tárgyi eszközökbe és kapcsolódó immateriális javakba történő beruházás 14.2. szakasz - 1. pontja szerinti a tevékenység bővítéséhez, valamint eszközbeszerzéshez kapcsolódó és az eszközök rendeltetésszerű használatához elengedhetetlenül szükséges, közvetlenül kapcsolódó kiegészítő jellegű infrastrukturális fejlesztések - 2. pontja szerinti Piacbővítés és portfólió-fejlesztés		
13.2.1. szakasz szerinti - Termelési folyamatok ÜHG-kibocsátását csökkentő technológiák alkalmazásához szükséges tárgyi eszközök, kapcsolódó immateriális javak beszerzése	638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet 12.§ 10. pont 638/2023 (XII.28.) Korm. rendelet 12. § 22. pontja	dekarbonizációt is magában foglaló környezetvédelmi beruházási támogatás [638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet I-II. fejezet és 32. alcím] általános csekély összegű (de minimis) támogatás [638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet I-II. fejezet és 53. alcím]
13.1.1. szakasz 1. pontja szerinti - Termelési folyamatok primerenergia-felhasználását jelentősen csökkentő technológiák és kapcsolódó immateriális javak beszerzése	638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet 12.§ 11. pont 638/2023 (XII.28.) Korm. rendelet 12. § 22. pontja	épületek energiahatékonyságának kivételével az energiahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás [638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet I-II. fejezet és 35. alcím] általános csekély összegű (de minimis) támogatás

		[638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet I-II. fejezet és 53. alcím]
13.1.1. szakasz 2. pontja szerinti - Épületek energiahatékonyságát jelentősen javító technológiák alkalmazása	638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet 12. § 12. pont 638/2023 (XII.28.) Korm. rendelet 12. § 22. pontja	épület-energiatahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás [638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet I-II. fejezet és 36. alcím] általános csekély összegű (de minimis) támogatás [638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet I-II. fejezet és 53. alcím]
13.1.2. szakasz 1. pontja és 13.2.2. szakasz 2. pontja szerinti - Saját fogyasztás fedezését szolgáló megújuló alapú villamosenergia termelő rendszerek telepítése - Megújuló alapú villamosenergiatermelő rendszer és/vagy - Energiatároló rendszer telepítése	638/2023. (XII. 28.) Korm. Rendelet 12. § 15. pont 638/2023 (XII.28.) Korm. rendelet 12. § 22. pontja	megújuló energia, megújuló hidrogén és nagy hatásfokú kapcsolt energiatermeléshez nyújtott beruházási támogatás [638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet I-II. fejezet és 39. alcím] általános csekély összegű (de minimis) támogatás [638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet I-II. fejezet és 53. alcím]

A támogatási kategóriákra vonatkozó további részletes szabályokat az Eljárási Rend 3. számú – Állami Támogatási Szabályok elnevezésű - melléklete tartalmazza.

21.1. Csekély összegű támogatás

Általános csekély összegű (de minimis) támogatás esetén a támogatás maximális mértéke az elszámolható költségek 100%-a.

Általános csekély összegű (de minimis) támogatás esetén:

1. A támogatásra vonatkozó részletes szabályokat (ideértve a felhívásban használt fogalmak meghatározását) az Európai uniós működéséről szóló szerződés 107. és 108. cikkének a csekély összegű (de minimis) támogatásokra való alkalmazásáról szóló, 2023. december 13-i (EU) 2023/2831 bizottsági rendelet (a továbbiakban: általános de minimis rendelet), a 2021-2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló 638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet, valamint az európai

uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

2. A kedvezményezett és a vele egy és ugyanazon vállalkozásnak minősülő vállalkozások részére az általános de minimis rendelet hatálya alá tartozó, bármely három év során Magyarországon odaítélt általános csekély összegű támogatás (a továbbiakban: támogatás) bruttó támogatástartalma nem haladhatja meg a 300 000 eurónak megfelelő forintösszeget, figyelembe véve az általános de minimis rendelet 3. cikk (8) és (9) bekezdését, amelyek a fúzió, felvásárlás és szétválás esetére tartalmazznak további rendelkezéseket.

3. A kedvezményezettnek az általános de minimis rendelet 7. cikkének (4) bekezdése figyelembevételével - az ott meghatározott feltételek teljesítésének megállapítására alkalmas módon - nyilatkoznia kell a részére a támogatás odaítélését megelőző három év (háromszor háromszázhatvanöt nap) során nyújtott csekély összegű támogatások támogatástartalmáról.

4. A támogatást nyújtó a kedvezményezettnek az általános de minimis rendelet 7. cikk (4) bekezdésével összhangban igazolást állít ki a támogatás összegéről bruttó támogatási egyenértékben kifejezve, és annak csekély összegű jellegéről, közvetlenül utalva az általános de minimis rendeletre.

5. A támogatás euró és forint közötti átváltásánál a 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet 35. §-a alapján kell eljárni.

6. Az általános, de minimis rendelet alapján nyújtott támogatás, az (EU) 2023/2832 bizottsági rendelet alapján nyújtott támogatás kivételével, más csekély összegű támogatásokról szóló rendeleteknek megfelelően nyújtott csekély összegű támogatással 300 000 eurónak megfelelő forintösszegig halmozható.

7. Az általános csekély összegű támogatás halmozható azonos támogatható költségek vonatkozásában vagy azonos kockázatfinanszírozási célú intézkedés vonatkozásában nyújtott állami támogatással, ha a halmozás következtében az odaítélt támogatások nem lépik túl bármely csoportmentességi rendeletben vagy a Bizottság által elfogadott határozatban az egyes esetek meghatározott körülményeire vonatkozóan rögzített maximális intenzitást vagy összeget.

8. A több részletben fizetendő támogatást az odaítélése időpontjában érvényes értékére kell diszkontálni. A diszkontálás céljára és a bruttó támogatástartalom kiszámításához az odaítélés idején érvényes referenciarátát kell alkalmazni.

21.2. Dekarbonizációt is magában foglaló környezetvédelmi beruházási támogatás

Környezetvédelmi beruházási támogatás esetén a támogatás maximális mértéke:

kiválasztandó feltétel	lehetséges maximális támogatás-intenzitás az elszámolható költségek %-ban, amennyiben a támogatás kedvezményezettje	
	középvállalkozás	mikro- és kisvállalkozás
Amennyiben a beruházás eredményeként 100%-kal csökken a közvetlen üvegházhatásúgáz-kibocsátás, ide nem értve a biomassza felhasználására támaszkodó beruházásokat	37,5%	42,5%
Amennyiben a beruházás eredményeként 30-99%-kal csökken a közvetlen üvegházhatásúgáz-kibocsátás, ideértve a biomassza felhasználására támaszkodó beruházásokat is	32,5%	37,5%

Kizárólag a magasabb szintű környezetvédelem eléréséhez közvetlenül kapcsolódó beruházási költségek számolhatók el.

Dekarbonizációt is magában foglaló környezetvédelmi beruházási támogatás esetén:

1. A támogatásra vonatkozó részletes szabályokat (ideértve a felhívásban használt fogalmak meghatározását) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) I-II. fejezete és III. fejezetének 36. cikke, a 2021–2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló 638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.
2. Ha a támogatás összege meghaladja a 638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet 20. § (1) bekezdés 19. pontjában meghatározott mértéket, a támogatást előzetes jóváhagyás céljából be kell jelenteni az Európai Bizottság részére és a támogatás a Bizottság jóváhagyó határozatának birtokában nyújtható.
3. A támogatás – beleértve az üvegházhatású gázok kibocsátásának csökkentését és megszüntetését célzó támogatást is – akkor nyújtható, ha az nem tartozik a 651/2014/EU bizottsági rendelet 36a-36b. és 38-48. cikkének hatálya alá.
4. Támogatás nyújtható
 - a) a beruházás teljes élettartama alatt megújuló hidrogént felhasználó berendezésekre és gépekre, valamint a hidrogént szállító infrastruktúrába történő beruházásokra,
 - b) a beruházás teljes élettartama alatt megújuló hidrogénből származó tüzelőanyagot használó berendezésekbe és gépekbe történő beruházásra, amennyiben a tüzelőanyag energiatartalma a biomasszától eltérő megújuló energiaforrásokból származik, és

amelyet az (EU) 2018/2001 irányelvben és annak végrehajtási vagy felhatalmazáson alapuló jogi aktusaiban a nem biológiai eredetű megújuló folyékony és gáznemű közlekedési üzemanyagokra vonatkozóan meghatározott módszerekkel összhangban állítottak elő,

- c) megújuló hidrogénnek nem minősülő, villamos energiából előállított hidrogént termelő vagy felhasználó létesítményekre, berendezésekre és gépekre, illetve ilyen hidrogént szállító dedikált energetikai infrastruktúrába történő beruházásokhoz, amennyiben az előállított, felhasznált vagy szállított hidrogén a beruházás teljes élettartama alatt a teljes életciklusra számított üvegházhatásúgáz-kibocsátást a 94 g CO₂e/MJ üzemanyag-referenciához viszonyítva legalább 70%-kal csökkenti. A teljes életciklusra számított üvegházhatásúgáz-kibocsátás megtakarításának meghatározása során a hidrogén előállításához felhasznált villamos energia előállításához kapcsolódó üvegházhatásúgáz-kibocsátást azon ajánlattételi övezet marginális termelőegysége alapján kell megállapítani, ahol az elektrolizátor a kiegyenlítőenergia-elszámolási időszakokban található, amikor az elektrolizátor a hálózatról fogyaszt áramot.
5. Támogatás akkor nyújtható, ha a beruházás
- a) a hatályos uniós szabvány túlteljesítése révén lehetővé teszi a kedvezményezett számára a tevékenysége környezetvédelmi szintjének emelését, függetlenül az alkalmazandó uniós szabványoknál szigorúbb, kötelező nemzeti szabványok meglététől, vagy
 - b) uniós szabvány hiányában lehetővé teszi a kedvezményezett számára a tevékenysége környezetvédelmi szintjének emelését, vagy
 - c) már elfogadott, de még nem hatályos uniós szabványoknak megfelelés érdekében lehetővé teszi a kedvezményezett számára a tevékenysége környezetvédelmi szintjének emelését. Ebben az esetben a beruházást az érintett szabvány hatálybalépésének napja előtt legalább 18 hónappal meg kell valósítani.

Az a)-c) pontoktól eltérően, azon projektek esetén, amelyek a 4. pont a)-c) pontja szerinti hidrogént, hulladékhőt vagy szén-dioxidot szállító dedikált energetikai infrastruktúrához kapcsolódnak vagy azt magukban foglalják, továbbá amelyek a 4. pont a)-c) pontja szerinti hidrogénnel, hulladékhővel vagy szén-dioxiddal kapcsolatos energetikai infrastruktúrával való összeköttetést biztosítják, a környezetvédelem szintjének növekedése az infrastruktúralánc egyéb résztvevőjének tevékenységéből is eredhet.

21.3. Épületek energiahatékonyságának kivételével az energiahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás

Energiahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás esetén a támogatás maximális mértéke.

Beruházás megvalósítási helye szerinti régió	lehetséges elszámolható amennyiben a támogatás kedvezményezettje	maximális támogatásintenzitás % -ban,
	középvállalkozás	mikro és kisvállalkozás

Budapesten kívüli többi régió	27,5%	32,5%
-------------------------------	-------	-------

A támogatás keretében nem számolhatók el a magasabb szintű energiahatékonyság eléréséhez közvetlenül nem kapcsolódó költségek.

Épületek energiahatékonyságának kivételével az energiahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás esetén:

1. A támogatásra vonatkozó részletes szabályokat (ideértve a felhívásban használt fogalmak meghatározását) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) I-II. fejezete és III. fejezetének 38. cikke, a 2021-2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló 638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

2. Ha a támogatás összege meghaladja a 638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet 20. § (1) bekezdés 21. pontjában meghatározott mértéket, a támogatást előzetes jóváhagyás céljából be kell jelenteni az Európai Bizottság részére és a támogatás a Bizottság jóváhagyó határozatának birtokában nyújtható.

21.4. Épület-energiahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás

Épület-energiahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás esetén a támogatás maximális mértéke:

kiválasztandó feltétel	beruházás megvalósítási helye	lehetséges maximális támogatás-intenzitás az elszámolható költségek %-ban, amennyiben a támogatás kedvezményezettje	
		közép-vállalkozás	mikro- és kis-vállalkozás
A beruházás több épületelem cseréjéből áll ÉS a beruházás az épület primer energiában mért energiahatékonyságának legalább 20 %-os csökkenését eredményezi-	Budapesten kívüli többi régió	55%	65%

A támogatás keretében

- a) a teljes beruházási költség számolható el, azzal, hogy az épületben megvalósuló magasabb energiahatékonysági szint eléréséhez közvetlenül nem kapcsolódó költségek nem számolhatók el,
- b) a 638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet 72. § (2) bekezdésében meghatározott létesítmények és berendezések teljes beruházási költsége számolható el, azzal, hogy a magasabb energiahatékonysági szint vagy környezeti teljesítményszint eléréséhez közvetlenül nem kapcsolódó költségek nem számolhatók el.

Épület-energiahatékonysági intézkedéshez nyújtott beruházási támogatás esetén:

1. A támogatásra vonatkozó részletes szabályokat (ideértve a felhívásban használt fogalmak meghatározását) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) I-II. fejezete és III. fejezetének 38a. cikke, a 2021-2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló 638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.
2. Ha a támogatás összege meghaladja a 638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet 20. § (1) bekezdés 21. pontjában meghatározott mértéket, a támogatást előzetes jóváhagyás céljából be kell jelenteni az Európai Bizottság részére és a támogatás a Bizottság jóváhagyó határozatának birtokában nyújtható.
3. A támogatás épületek energia-hatékonyságát növelő beruházáshoz, felújításhoz nyújtható, ideértve az épületen belül található fűtő- vagy hűtőberendezések energiahatékonyságának javítását is.
4. A támogatás nyújtásának feltétele, hogy az épület primer energiában mért energiahatékonyságának meglévő épületek felújítása esetén legalább 20%-os javulását eredményezi a beruházást megelőző állapothoz képest,
A kezdeti primerenergia-igényt és annak becsült javulását az (EU) 2024/1275 irányelv 2. cikk 12. pontjában meghatározott energiahatékonysági tanúsítványra való hivatkozással kell megállapítani.
5. A 3. pont szerinti beruházáshoz kapcsolódóan támogatás nyújtható
 - a) a megújuló energiaforrásból villamos energiát, fűtő- vagy hűtőenergiát előállító integrált helyszíni berendezések, különösen napelemek és hőszivattyúk telepítésére,
 - b) a helyszíni megújulóenergia-létesítmények által termelt energia tárolására szolgáló berendezésekre, amennyiben a tárolást szolgáló berendezés energiájának évi legalább 75%-át a közvetlenül összekapcsolt megújulóenergia-termelő létesítményből nyeri,
 - e) az épület digitalizációját, különösen az épület okosfunkció-fogadási alkalmasságának növelését szolgáló berendezések (beleértve adathálózatok esetén, az épületen belüli passzív hálózatot és strukturált kábelezést), továbbá az épülethez tartozó ingatlanon található szélessávú infrastruktúra kiegészítő részeinek telepítéséhez,

21.5. Megújuló energia, megújuló hidrogén és nagy hatásfokú kapcsolt energiatermeléshez nyújtott beruházási támogatás

A megújuló energia, megújuló hidrogén és nagy hatásfokú kapcsolt energiatermeléshez nyújtott beruházási támogatás esetén **a támogatás maximális mértéke:**

Megújuló energiára irányuló beruházás célja	lehetséges maximális támogatásintenzitás az elszámolható költségek %-ban, amennyiben a támogatás kedvezményezettje	
	középvállalat	mikro- és kisvállalkozás
a megújulóenergia-termelésre irányuló beruházás finanszírozása (ideértve a hőszivattyúkat is)	55%	65%
a megújulóenergia-termelésre irányuló és a beruházáshoz kapcsolódó energiáról	40%	50%
már meglévő megújulóenergia-termelő létesítményhez kapcsolódó energiáról	40%	50%

A megújuló energia, megújuló hidrogén és nagy hatásfokú kapcsolt energiatermeléshez nyújtott beruházási támogatás esetén a teljes beruházási költség számolható el és a támogatás nem függhet a termelés eredményétől. A támogatás kizárólag új vagy felújított berendezéshez nyújtható.

A megújuló energia, megújuló hidrogén és nagy hatásfokú kapcsolt energiatermeléshez nyújtott beruházási támogatás esetén:

1. A támogatásra vonatkozó részletes szabályokat (ideértve a felhívásban használt fogalmak meghatározását) a Szerződés 107. és 108. cikke alkalmazásában bizonyos támogatási kategóriáknak a belső piaccal összeegyeztethetőnek nyilvánításáról szóló 651/2014/EU bizottsági rendelet (HL L 187., 2014.6.26., 1. o.) I-II. fejezete és III. fejezetének 41. cikke, a 2021-2027 programozási időszakra rendelt források felhasználására vonatkozó uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatási szabályokról szóló 638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet, valamint az európai uniós versenyjogi értelemben vett állami támogatásokkal kapcsolatos eljárásról és a regionális támogatási térképről szóló 37/2011. (III. 22.) Korm. rendelet szabályozza.

2. Ha a támogatás összege meghaladja a 638/2023. (XII. 28.) Korm. rendelet 20. § (1) bekezdés 21. pontjában meghatározott mértéket, a támogatást előzetes jóváhagyás céljából be kell jelenteni az Európai Bizottság részére és a támogatás a Bizottság jóváhagyó határozatának birtokában nyújtható.

A 3. pont a) alpontja és a 4. pont esetén a termelés, az előállítás és a tárolás a fent hivatkozott értékhatár tekintetében egyetlen beruházási projektnek minősül.

3. A villamosenergia-tárolási projektekhez (ideértve a hőtárolást is) nyújtott beruházási támogatás abban az esetben nyújtható, amennyiben

a) a beruházás megújuló energiatermelésre és tárolásra, vagy

b) meglévő megújulóenergia-termelő létesítmény esetén kizárólag tárolásra

irányul, és a tárolást szolgáló berendezés energiájának évi legalább 75%-át a közvetlenül összekapcsolt megújulóenergia-termelő létesítményből nyeri.

4. A bioüzemanyagok, folyékony bioenergiahordozók, biogáz (ideértve a biometánt is) és biomassa előállításához és tárolásához nyújtott beruházási támogatás abban az esetben nyújtható, amennyiben

a) a támogatott üzemanyagok megfelelnek az (EU) 2018/2001 irányelvben és annak végrehajtási vagy felhatalmazáson alapuló jogi aktaiban foglalt, a fenntarthatóságra és az üvegházhatásúgáz-kibocsátás megtakarítására vonatkozó kritériumoknak, valamint az (EU) 2018/2001 irányelv IX. mellékletében felsorolt alapanyagból készültek, és

b) a tárolást szolgáló berendezés tüzelőanyag-tartalmának évi legalább 75%-át a közvetlenül összekapcsolt, bioüzemanyagot, folyékony bioenergiahordozót, biogázt (ideértve a biometánt) és biomasszából előállított üzemanyagot termelő létesítményből szerzi be.

5. A hidrogén előállítására irányuló beruházási támogatás kizárólag megújuló hidrogént előállító létesítményekhez nyújtható, ideértve a megújuló hidrogén átvitelére és elosztására szolgáló infrastruktúrát, valamint a megújuló hidrogént tároló létesítményeket is.

Ebben az esetben, amennyiben a támogatott projekt elektrolizátorból, egy vagy több megújuló energiatermelő egységből áll, és egy hálózati csatlakozási ponttal rendelkezik, az elektrolizátor kapacitása nem haladhatja meg a megújuló energiatermelő egységek együttes kapacitását.

6. A nagy hatásfokú kapcsolt energiatermelő egységekre irányuló beruházási támogatás abban az esetben nyújtható, amennyiben a 2012/27/EU irányelv, illetve a részben vagy egészben helyébe lépő későbbi jogszabályok rendelkezései szerinti hő- és villamosenergia külön-külön történő termeléséhez képest összességében primerenergia-megtakarítást eredményeznek.

Ebben az esetben a beruházási támogatás nem nyújtható fosszilis tüzelőanyaggal működő kapcsolt energiatermelő létesítményhez, kivéve az olyan földgázzal működő kapcsolt energiatermelő létesítményt, amely esetében a 2021/2139/EU felhatalmazáson alapuló bizottsági rendelet 1. melléklet 4.30. szakaszával összhangban, a 2030-ra és 2050-re vonatkozó éghajlati céloknak való megfelelés biztosított.

7. A megújuló energiaforrásokon alapuló, nagy hatásfokú kapcsolt energiatermeléshez közvetlenül kapcsolódó villamosenergia- és hőtárolási projektekhez nyújtott beruházási támogatás a 4. pontban foglalt feltételek teljesülése esetén nyújtható.

21.6. Támogatáshalmozódásra vonatkozó szabályok

Támogatáshalmozódás:

1. Azonos vagy részben azonos azonosítható elszámolható költségek esetén állami támogatás abban az esetben halmozható más, helyi, regionális, államháztartási vagy uniós forrásból származó állami támogatással, ha az nem vezet a csoportmentességi rendeletekben vagy az Európai Bizottság jóváhagyó határozatában meghatározott legmagasabb támogatási intenzitás vagy támogatási összeg túllépéséhez.

2. Állami támogatás különböző azonosítható elszámolható költségek esetén halmozható más, helyi, regionális, államháztartási vagy uniós forrásból származó állami támogatással.

3. Az egy projekthez több forrásból igénybe vett összes állami támogatás – függetlenül attól, hogy annak finanszírozása uniós, országos, regionális vagy helyi forrásból történik – mértéke nem haladhatja meg az irányadó uniós állami támogatási szabályokban meghatározott támogatási intenzitást vagy támogatási összeget.

4. Amennyiben a 651/2014/EU bizottsági rendelet 8. cikk (4) bekezdésében meghatározott támogatás, a csekély összegű támogatás, a mezőgazdasági csekély összegű támogatás és a csekély összegű közszolgáltatási támogatás nem rendelkezik azonosítható elszámolható költségekkel, a támogatás bármely egyéb, azonosítható elszámolható költségekkel rendelkező állami támogatással halmozható. Az azonosítható elszámolható költségekkel nem rendelkező támogatás a csoportmentességi rendeletekben és az Európai Bizottság jóváhagyó határozatában

meghatározott legmagasabb teljes finanszírozási határértékig bármilyen más, azonosítható elszámolható költségekkel nem rendelkező állami támogatással halmozható.

TERVEZET

1. számú melléklet Indikátor/Szakpolitikai mutató adatlap Mikro-, kis- és középvállalkozások üvegházhatású gáz kibocsátásának csökkentésére irányuló technológiaváltás, illetve energiahatékonyság támogatása esetében

Ssz	Indikátor kódja és megnevezése	Mértékegysége	Típusa	Indikátor definíciója (leírás, cél)	Indikátor számítási módja	Indikátor igazolásának módja
1.	Támogatott vállalkozások (ebből: mikro, kis, közepes, nagy)	vállalkozás (darab)	output	Az indikátor minden ERFA-ból és Kohéziós Alapból, illetve IÁA forrásából pénzügyi és természetbeni támogatásban részesülő vállalkozást mér. Az indikátor tekintetében a vállalkozások profitorientált szervezetek, amelyek a piaci igények kielégítésére árukat és szolgáltatásokat állítanak elő. ³²	Az intézményrendszer állítja elő az informatikai rendszerekben tárolt végső kedvezményezetti adatok alapján.	Az indikátort a Végső kedvezményezettnek nem szükséges külön igazolnia, mivel az adatforrás az informatikai rendszer.

³² A pontos definíció megtalálható Az Európai Regionális Fejlesztési Alap, a Kohéziós Alap és az Igazságos Átállást Támogató Alap teljesítménye, nyomon követése és értékelése a 2021–2027-es időszakban tárgyú SWD(2025) 346 számú Bizottsági dokumentumban.

Ssz	Szakpolitikai mutató kódja és megnevezése	Mértékegysége	Típusa	Indikátor definíciója (leírás, cél)	Indikátor számítási módja	Indikátor igazolásának módja
1.	Pénzügyi eszközök által támogatott vállalkozások	vállalkozás (darab)	output	Azon támogatott vállalkozások száma, amelyek hitelből, kamattámogatásból, hitelgaranciából, vagy kockázati tőkéből vagy más pénzügyi eszközökből kapnak támogatást. A pénzügyi eszközök ebben az összefüggésben a kvázi sajáttőkét, a saját tőkét, a garanciákat és a kölcsönöket jelentik. Ezek meghatározását lásd részletesen a 1046/2018 EU rendelet 2. cikkében. A vállalkozás definíciója az RCO 01 indikátornál található.	Az intézményrendszer állítja elő az informatikai rendszerekben tárolt végső kedvezményezetti adatok alapján.	Az indikátort a Végső kedvezményezettnek nem szükséges külön igazolnia, mivel az adatforrás az informatikai rendszer.

2. számú melléklet Indikátor/Szakpolitikai mutató adatlap Mikro-, kis- és középvállalkozások diverzifikációjának támogatása esetében

Ssz	Indikátor kódja és megnevezése	Mértékegysége	Típusa	Indikátor definíciója (leírás, cél)	Indikátor számítási módja	Indikátor igazolásának módja
	Támogatott vállalkozások (ebből: mikro, kis, közepes, nagy)	vállalkozás (darab)	output	Az indikátor minden ERFA-ból és Kohéziós Alapból, illetve IÁA forrásából pénzügyi és természetbeni támogatásban részesülő vállalkozást mér. Az indikátor tekintetében a vállalkozások profitorientált szervezetek, amelyek a piaci igények kielégítésére árukat és szolgáltatásokat állítanak elő.	Az intézményrendszer állítja elő az informatikai rendszerekben tárolt végső kedvezményezett adatok alapján.	Az indikátort a Végső kedvezményezettnek nem szükséges külön igazolnia, mivel az adatforrás a informatikai rendszer.

Ssz	Szakpolitikai mutató kódja és megnevezése	Mértékegysége	Típusa	Indikátor definíciója (leírás, cél)	Indikátor számítási módja	Indikátor igazolásának módja
1.	Pénzügyi eszközök által támogatott vállalkozások	vállalkozás (darab)	output	Azon támogatott vállalkozások száma, amelyek hitelből, kamattámogatásból, hitelgaranciából, vagy kockázati tőkéből, vagy más pénzügyi eszközökből kapnak támogatást. A pénzügyi eszközök ebben az összefüggésben a kvázi sajáttőkét, a saját	Az intézményrendszer állítja elő az informatikai rendszerekben tárolt végső kedvezményezett adatok alapján.	Az indikátort a Végső kedvezményezettnek nem szükséges külön igazolnia, mivel az adatforrás az informatikai rendszer.

				tőkéket, a garanciákat és a kölcsönöket jelentik. Ezek meghatározását lásd részletesen a 1046/2018 EU rendelet 2. cikkében. A vállalkozás definíciója az RCO 01 indikátornál található.		
--	--	--	--	---	--	--

3. számú melléklet Körforgásos üzleti modellek és kapcsolódó jó gyakorlatok

1. Körforgásos ellátási modellek

Körforgásos ellátási modelleknek nevezzük azokat, melyekben a bioalapú, megújuló vagy visszanyert anyagok váltják fel a „szűz” erőforrásokból kinyert hagyományos nyersanyagokat, miközben a termékek élettartamának meghosszabbítására, az anyagáramok zárttá tételére és a hulladékképződés minimalizálására törekednek.

Patagonia³³

A Patagonia nem csupán bioalapú és újrafeldolgozott alapanyagokat alkalmaz – például biopamutot, kendert és újrafeldolgozott gyapjút, amelyek előállítása jóval alacsonyabb víz- és vegyszerfelhasználással jár, mint a hagyományos pamut vagy poliészter –, hanem egy átfogó körforgásos üzleti modellt is megvalósított. Ez magában foglalja az ellátási lánc átláthatóságát, a megújuló erőforrások és másodnyersanyagok használatát, valamint a termékek javítását és visszavételét (pl. Worn Wear program). A vállalat gyakorlata inspiráló példaként szolgál a textilipar számára, amely jelenleg a világ egyik legnagyobb erőforrás- és környezetszennyezési igényű ágazata.

Notpla³⁴

A Notpla elsődleges terméke a barnamoszatból készült csomagolóanyag, amely egy gyorsan nöövő, bőségesen rendelkezésre álló algafaj felhasználásával készül. Termesztése nem igényel termőföldet, édesvizet vagy műtrágyát, így előállítása lényegesen kisebb környezeti terheléssel jár, mint a hagyományos csomagolóanyagoké. A Notpla megoldásai a használat után teljes mértékben biológiailag lebomlanak, mikroműanyag-maradványok nélkül, és akkor is természetes módon szétesnek, ha nem ipari komposztálóban végzik a kezelésüket. A vállalat példája jól szemlélteti, miként válthatók fel az olajalapú, lineáris műanyagcsomagolások bioalapú, körforgásos alternatívákkal.

New Horizon Urban Mining³⁵

A New Horizon Urban Mining egy holland vállalat, amely az építési-bontási hulladékok – például beton, acél, fa, gipsz és szigetelőanyagok – begyűjtésére és hasznosítására specializálódott. Módszertanuk alapja az épületek anyagminőség szerinti bontása, amely lehetővé teszi az

³³ <https://www.patagonia.com/stories/our-quest-for-circularity/story-96496.html>

³⁴ <https://www.notpla.com/>

³⁵ <https://newhorizon.nl/>

erőforrások magas szintű visszanyerését. A betont cementhelyettesítő anyaggá dolgozzák fel, a fémeket újraolvasztják, míg a fát panelek és bútorok gyártásához hasznosítják. A vállalat ezzel egy zárt körforgásos ellátási modellt valósít meg az építőiparban, amely a világ egyik legnyersanyag- és karbonintenzív ágazataként jelentős anyag- és szén-dioxid-megtakarítást érhet el.

2. Erőforrás-visszanyerési modellek

Erőforrás-visszanyerési modelleknek nevezzük azokat a működéseket, melyekben másodnyersanyagok előállítása céljából hasznosítják a hulladékokat és a maradékanyagokat, ezzel elkerülve a hulladék végleges lerakását, valamint csökkentve az elsődleges természeti erőforrások kinyerése és feldolgozása iránti igényt. Ide tartozik az anyagában történő újrafeldolgozás (pl. fémek, műanyagok), az energetikai hasznosítás (pl. hulladékégetésből nyert hő és villamos energia), valamint a biológiai körforgás (pl. komposztálás, biogáz-termelés).

Amager Bakke / Copenhill³⁶

A koppenhágai Copenhill (Amager Bakke) egy innovatív hulladékégető erőmű, amely évi mintegy 440 ezer tonna kommunális hulladékot alakít át tiszta energiává. Az így előállított hő- és villamosenergia mintegy 150 ezer háztartás igényeit fedezi. A technológia lehetővé teszi, hogy a salakból a fémeket visszanyerjék, miközben a kibocsátás szinte teljesen károsanyag-mentes, így a létesítmény belvárosi környezetben is biztonságosan üzemeltethető. Az épület nemcsak energetikai infrastruktúra, hanem városi közösségi tér is: a tetején zöldtető, futópálya és sípálya található, valamint más szabadidős funkciókat is kínál. A Copenhill a „hedonisztikus fenntarthatóság” mintapéldája, hiszen egyszerre szolgálja a környezeti fenntarthatóságot és a városlakók életminőségének javítását, miközben multifunkcionális sport- és közösségi központként is működik.

Veolia víz-visszanyerési projektek Franciaországban³⁷

Veolia-csoport az ökológiai átalakulás terén referenciaértékű vállalat. Az öt kontinensen jelen lévő több mint 200 ezer alkalmazottat foglalkoztató csoport hasznos, praktikus megoldásokat tervez és valósít meg a víz-, hulladék- és energiagazdálkodás területén, amelyek hozzájárulnak a jelenlegi helyzet radikális megváltoztatásához. Egyi fő projektjük lehetővé teszi évente 1,3 millió köbméter szennyvíz hasznosítását, ami az Argelès-sur-Mer térség, Franciaország egyik legnépszerűbb tengerparti üdülőhelyének öt hónapos ivóvíz-fogyasztásának felel meg. A projekt megvalósításához a helyi hatóságok partnerségre léptek a víztechnológiák terén világszerte vezető Veolia vállalattal. A

³⁶ <https://www.copenhill.dk/en>

³⁷ https://www.veoliawatertechnologies.com/en/press/Veolia-equip-France-largest-reuse-project-in-Argel%C3%A8s-sur-Mer?utm_source=chatgpt.com

Veolia innovatív membrános ultraszűrési megoldást alkalmaz, hogy elérje a francia szabályozás szerint a legmagasabb szintű, A kategóriás vízminőséget. A hasznosított víz közel 700 hektárnyi mezőgazdasági terület, elsősorban gyümölcsösök csepegtető öntözését fogja biztosítani, megóvva ezzel a talajvíz- és ivóvízkészleteket.

3. Termék élettartamának meghosszabbítására vonatkozó modellek

A termék-életciklust meghosszabbító modellek célja, hogy a meglévő termékek minél hosszabb ideig használatban maradjanak, ezáltal lassítva az anyagáramok körforgását a gazdaságban. Ezzel mérséklük az elsődleges erőforrások iránti igényt és a hulladékképződés ütemét, miközben értéket teremtenek a javítás, karbantartás, felújítás, újragyártás vagy másodlagos piacok révén.

Fairphone³⁸

A Fairphone egy amszterdami székhelyű okostelefon-márka, amelynek célja a készülékek élettartamának jelentős meghosszabbítása és a környezeti terhelés minimalizálása. Moduláris felépítésének köszönhetően a felhasználók saját maguk is könnyen javíthatják telefonjaikat, a szükséges pótalkatrészek és javítási útmutatók széles körben elérhetők. A vállalat elkötelezett a felelős anyaghasználat mellett, ezért mobilkészülékeiben a lehető legtöbb újrafeldolgozott és etikus forrásból származó alapanyagot alkalmazza. A hosszú távú szoftveres és hardveres támogatás biztosításával a Fairphone nemcsak a környezetterhelést csökkenti, hanem a fogyasztók számára is költséghatékony és vonzó alternatívát kínál, elősegítve a fenntarthatóbb elektronikai fogyasztást.

4. Megosztásos rendszerek

Ezen rendszerek lehetővé teszik eszközök, szolgáltatások vagy erőforrások közösségi vagy üzleti alapon történő megosztását, bérletét. Működhetnek vállalkozásként – kiegészítő szolgáltatásokkal, mint például szállítás vagy javítás –, vagy közösségi alapon, ahol magánszemélyek osztják meg ritkán használt tárgyaikat. A cél a kihasználatlanság csökkentése, a környezeti terhek mérséklése, valamint a fenntarthatóbb és tudatosabb fogyasztás előmozdítása.

³⁸ <https://www.fairphone.com/nl/blog>

ECODICTA, ruha(csomag)bérlés³⁹

Évente mintegy 100 milliárd ruhadarab készül világszerte, amelyeket a fogyasztók átlagosan mindössze hétszer viselnek, mielőtt kidobnák. Erre a pazarló gyakorlatra válaszul hozta létre az ECODICTA a „körforgásos gardrób” szolgáltatást, amely ruhadarabok kölcsönzésével hosszabbítja meg a textíliák életciklusát, csökkentve ezzel az új ruhák vásárlása iránti igényt és a „fast fashion” iparág környezeti terhelését. A szolgáltatás havi ruhacsomag-bérlésen alapul, amelyhez integrált ruhatisztítási és javítási megoldások kapcsolódnak, biztosítva a körforgásos modell teljes működését.

HYGGLO, online termékmegosztó⁴⁰

A Hygglo egy svéd megosztásos gazdasági platform, amely lehetővé teszi, hogy magánszemélyek ritkán használt eszközeit – például utánfutót, szerszámokat, elektronikai eszközöket vagy sportfelszerelést – bérbe adják és béreljenek. A rendszer elősegíti a helyi kereslet és kínálat találkozását, valamint hozzájárul az erőforrások hatékonyabb kihasználásához: egy felmérés szerint például a Svédországban tulajdonolt utánfutókat évente átlagosan mindössze 10 órát használják, így a bérbeadás jelentős pazarlást előz meg. A platform biztosítással is támogatja a biztonságos bérbeadást, miközben széles termékkörben – az építőipari eszközöktől kezdve a szórakoztató elektronikai és sportcikkeken át a járművekig és kerti felszerelésekig – kínál hozzáférést.

5. Termékszolgáltatásodási rendszer modellek

A szolgáltatásodás a gazdaság azon folyamatát jelenti, amely során a termékértékesítés helyett egyre hangsúlyosabbá válnak a szolgáltatások, különösen a javítás, átalakítás, karbantartás és testreszabás. Ennek célja, hogy a meglévő termékek élettartama meghosszabbodjon, csökkenjen a hulladéktermelés, valamint ösztönözze a fenntartható és felelős fogyasztást.

HOMIE, háztartási gépek⁴¹

³⁹ <https://ecodicta.com/>

⁴⁰ <https://help.hygglo.info/en/articles/10420308-what-is-hygglo>

⁴¹ <https://www.homiepayperuse.com/en/>

A HOMIE egy holland vállalkozás, amely háztartási gépeket kínál termékszolgáltatósodási modellben, rugalmas, 6 hónapos, 3 éves vagy 5 éves szerződések keretében. A havidíj magában foglalja a szállítást, a karbantartást és javítást, a költöztetést, valamint a használat végén a termékek hasznosításának költségeit. Az előfizetés lehetőséget biztosít korlátlan használatra, ugyanakkor bizonyos készülékek – például mosó- és szárítógépek – esetében alkalmankénti díjfizetésre is van mód, amely ösztönzi a fogyasztókat a tudatosabb használatra (például csak megtelt mosógép indítása esetén). A HOMIE modellje egyszerre növeli a fogyasztói kényelmet és hozzájárul az erőforrás-hatékonysághoz, miközben csökkenti az elektronikai hulladék képződését.

COMPOCITY⁴²

A Compocity egy magyar startup. Alapítói azt a zöld és valóban hasznos célt tűzték ki maguk elé, hogy forradalmasítsák a beltéri komposztálási folyamatot. A Compocity egy automata háztartási komposztáló, amely háztartási hulladékból humuszt állít elő erjesztés segítségével, lényegében szagtalan, és nem igényel gilisztát, helyette fermentációs eljárást alkalmazza.

A Compocity középpontjában egy ökorobot áll, amely a szerves konyhai hulladékot néhány hét alatt, tisztán, szagok és üvegházhatású gázok, napi karbantartás és giliszták nélkül alakítja komposztá. A rendszer beépített érzékelői automatikusan érzékelik a CompoMIX (komposztált anyag) állapotát és javasolják a megfelelő felhasználást. A Compocity élen jár az irodai élelmiszer-hulladék értékes talajtrágyává alakításában, a zöld technológiai trendnek megfelelően.

6. Ipari szimbiózis

Az ipari szimbiózis olyan együttműködés, amelyben különböző iparágak vállalatai összekapcsolódnak annak érdekében, hogy az egyik szereplő hulladéka vagy mellékterméke egy másik szereplő erőforrásává váljon. A modell célja az erőforrás-hatékonyság növelése, a környezeti terhelés csökkentése és a fenntartható termelési gyakorlatok előmozdítása. Az ipari szimbiózis az ipari ökológia elveire épít, és a természetes körfolyamatokat mintázva törekszik az anyag- és energiaáramok teljes hasznosítására, elősegítve a körforgásos gazdaság megvalósulását.

KALUNDBORG⁴³

⁴² <https://www.compocity.help/>

⁴³ <https://www.symbiosis.dk/en/>

Kalundborg városa az első számú nemzetközi példa és jó gyakorlat ipari szimbiózis kapcsán. A városban már a hetvenes években elindult a kezdeményezés, ami összekötötte a város legfőbb termelő vállalatait, és lehetőséget biztosított arra, hogy az egyes vállalkozások számára hulladékként jelentkező melléktermékeket mások alapanyagként hasznosítsák újra, ezzel elősegítve a fenntarthatóságot és egyben gazdasági előnyöket is biztosítva valamennyi résztvevőnek. A szimbiotikus cserék során gőz, ill. víz áramlása mellett például a gyógyszergyártásból származó biomasszát felhasználják műtrágyaként, szennyvízkezelésre és biogáz előállítására.

Superjuice Kft. & Flash Kutypékség – EBKEKSZ⁴⁴

A Superjuice Kft. és a Flash Kutypékség együttműködésében megvalósult EBKEKSZ projekt 2024-ben a European Week for Waste Reduction (EWWR) keretében a „Gazdálkodó és ipari szervezet” kategória hazai díjazottja lett, majd ugyanebben a kategóriában az első díjat is elhozta a nemzetközi mezőnyben. A kezdeményezés célja annak bemutatása volt, hogy két magyar mikrovállalkozás összefogásával is jelentős eredményeket lehet elérni a hulladékcsökkentésben. A Superjuice Kft. hidegen préselt, adalék- és tartósítószer-mentes zöldség- és gyümölcsleveinek gyártása során képződő mellékterméket a Flash Kutypékség hasznosítja, kutyakekszek és jutalomfalatok formájában, EBKEKSZ márkanév alatt. Az együttműködés innovatív szemléletét a K&H „Üzletet ide!” pályázaton is elismerték, ahol elnyerte az év legfenntarthatóbb kollaborációs ötlete különdíjat.

7. Visszutas (reverz) logisztikai rendszerek

A visszutas, más néven reverz logisztikai rendszerek olyan ellátási láncokat jelentenek, amelyek a termékek, csomagolóanyagok vagy anyagok visszairányítását kezelik a fogyasztótól a gyártó vagy feldolgozó felé. Céljuk a visszavett termékek újrahasználat, javítása, újraértékesítése, hasznosítása vagy szakszerű ártalmatlanítása. Ezek a rendszerek kulcsfontosságúak a körforgásos gazdaság megvalósításában, mivel lehetővé teszik az anyagáramok zárását és az erőforrások hatékonyabb felhasználását.

CATERPILLAR⁴⁵

A Caterpillar globális ösztönzőket vezetett be a termékek és alkatrészek visszajuttatására (pl. visszatérítés vagy kedvezmény).

⁴⁴ <https://superjuice.hu/termekategoria/kutyakeksz/>

⁴⁵ <https://www.sitra.fi/en/publications/circular-economy-business-models-manufacturing-industry/>

COREMANNET (BOSCH)⁴⁶

A Bosch leányvállalata saját reverz logisztikai rendszert fejlesztett ki, melynek keretében minősített visszaküldési megoldásokat kínál az autóalkatrészek esetén. A moduláris csomagok továbbá az egyedi vállalati igényekhez igazíthatók.

RENAULT⁴⁷

A Renault az új járművek teljes tömegének 36%-ában újrafeldolgozott anyagot használ. A járműalkatrészek és anyagok visszagyűjtését (például) a Renault Environment leányvállalatán keresztül végzi, amely több mint 300 autóbontót koordinál.

8. Fenntartható, környezetbarát termék tervezése, gyártási folyamat kialakítása.

A fenntartható, környezetbarát terméktervezés és gyártás célja olyan termékek létrehozása, amelyek az egész életciklusuk során – az alapanyag-beszerzéstől a gyártáson és használaton át a hasznosításig – a lehető legkisebb környezeti terheléssel járnak. Ezek a folyamatok figyelembe veszik az erőforrás-hatékonyságot, az újrafeldolgozhatóságot és a tartósságot.

BACK2BAG⁴⁸

A Back2Bag egy innovatív magyar márka, amely autóbontókból származó anyagok – például légzsákok, bőr- és szövetkárpitok, biztonsági övek – kreatív újrafelhasználásával készít egyedi táskákat és kiegészítőket. Minden darab saját karaktert és történetet hordoz, hiszen a felhasznált alapanyagok az autók belső elemeiből származnak. A vállalkozást Kovács Balázs és Kovács-Sárándy Viktória alapította családi autóbontójukban felhalmozódott, másként már nem hasznosítható anyagok újragondolására. Az erős, ugyanakkor könnyű és esztétikus textíliák számos kreatív lehetőséget kínálnak: a Back2Bag kínálatában laptoptáskák, válltáskák, tote bag-ek mellett ruházati és bútordarabok is megtalálhatók. Fenntartható szemléletüket és innovációjukat több elismerés, köztük az Ozone Zöld-díj is jutalmazta.

9. Helyi termelés és fogyasztás összekapcsolása az értékláncok rövidítése és megfelelő logisztikai rendszerek kiépítésével

⁴⁶ <https://www.sitra.fi/en/publications/circular-economy-business-models-manufacturing-industry/>

⁴⁷ <https://www.sitra.fi/en/publications/circular-economy-business-models-manufacturing-industry/>

⁴⁸ <https://www.back2bag.hu/>

A globális ellátási láncok komplexitása, a túlzott csomagolás és a távoli beszerzési forrásokból származó áruk szállítása jelentős környezeti terhelést ró a társadalmakra. Ezzel szemben a helyi termelés és fogyasztás közvetlen összekapcsolása hatékony és fenntartható alternatívát kínál. Ennek megvalósításában kiemelt szerepet játszanak azok a platformok és kezdeményezések, amelyek közvetlen kapcsolatot teremtenek a termelők és a fogyasztók között, elősegítve ezzel az ellátási láncok rövidítését, a csomagolásmentes vagy csomagolásszegény kereskedelmet, valamint a kínálat és kereslet jobb összehangolását.

MUNCH⁴⁹

A világon megtermelt élelmiszer mintegy egyharmada kárba vész, miközben sokan éheznek. Erre kínál megoldást a Munch, egy magyar fejlesztésű platform, amelyen keresztül vendéglátóhelyek és üzletek kedvezményesen értékesítik a megmaradt, de még jó minőségű ételeiket. A rendszer egyszerre csökkenti az élelmiszer-pazarlást, mérsékli a környezeti terhelést, és gazdasági előnyt nyújt a fogyasztóknak és az éttermeknek egyaránt. A Munch társadalmi felelősségvállalásra is épít: a Magyar Élelmiszerbankkal közösen indított MunCharity program keretében a vásárlók rászorulókat hívhatnak meg egy adag ételre. A vállalkozás innovatív szemléletét több elismerés is igazolja, köztük a Magyar Üzleti Vezetők Fóruma által odaítélt Kék Bolygó Klímavédelmi Díj (2020).

⁴⁹ <https://munch.hu/>